

Jednotematyczne badanie świadomości i zachowań
ekologicznych mieszkańców Polski

JAKOŚĆ POWIETRZA

Raport z badania

LISTOPAD 2019

Opracowane dla **Ministerstwa
Środowiska** przez **DANAE sp. z o.o.**

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

4

POSTAWOWE INFORMACJE

7

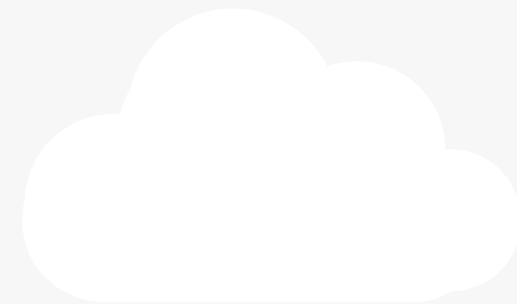
CHARAKTERYSTYKA PRÓBY

11

WYNIKI BADANIA

PODSTAWOWE INFORMACJE

CEL BADANIA	Poznanie stanu wiedzy, poziomu świadomości i postaw mieszkańców Polski względem jakości powietrza
ZAMAWIAJĄCY	Ministerstwo Środowiska
WYKONAWCA	DANAE Sp. z o.o.
TERMIN REALIZACJI	październik-listopad 2019
TECHNIKA	CATI
PRÓBA	N=1 000
LOKALIZACJA	badanie ogólnopolskie

PODSTAWOWE INFORMACJE METODOLOGICZNE

Badanie zrealizowano techniką CATI, która jest metodą zbierania danych, polegającą na przeprowadzeniu wywiadu z respondentem przy użyciu urządzeń mobilnych (tj. laptop, palmtop), na których zapisywane są udzielone odpowiedzi. Przebadana próba jest reprezentatywna ze względu na zmienne demograficzne: **pleć**, **wiek** i **miejsce zamieszkania** (wielkość miejscowości i województwo). Maksymalny błąd szacowania dla próby losowej liczącej 1000 osób wynosi +/- 4%.

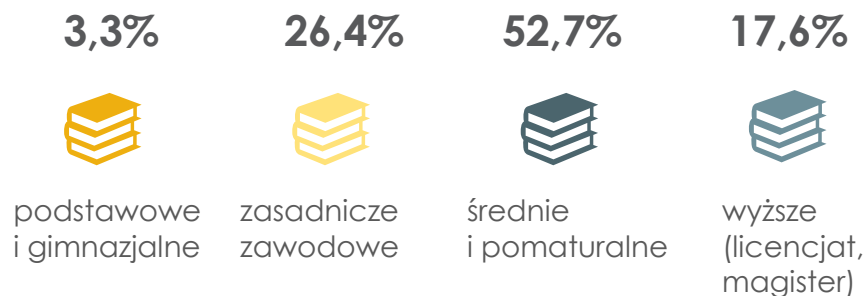
- Podstawą procentowania jest liczba osób odpowiadających na dane pytanie – informacje zawarte są w dolnej części slajdu (N).
- W celu utrzymania maksymalnej przejrzystości i czytelności na slajdach zastosowano wartości procentowe zaokrąglone do jednego miejsca po przecinku, stąd też w pewnych sytuacjach odsetki poszczególnych odpowiedzi nie sumują się do 100,0%, a do 99,9% czy 101,0%.
- W górnej części slajdów, pod pytaniami, znajdują się adnotacje na temat możliwej do wyboru przez respondentów liczby odpowiedzi (pytanie wielokrotnego wyboru/pytanie jednokrotnego wyboru). W niektórych pytaniach liczba możliwych do wybrania odpowiedzi była określona, wówczas taka informacja znajduje się w treści pytania.
- W przypadku przetamań dotyczących dochodu nie przedstawiono odpowiedzi „odmowa odpowiedzi”.
- W raporcie przedstawiono najbardziej istotne przetamania pytań przez cechy społeczno-demograficzne respondentów. Na wykresach różnice istotne statystycznie zakreślono ramką i pogrubiono.

CHARAKTERYSTYKA PRÓBY

PŁEĆ

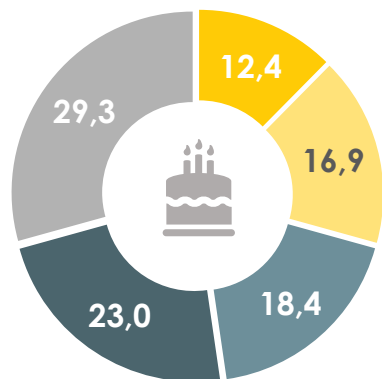

WYKSZTAŁCENIE

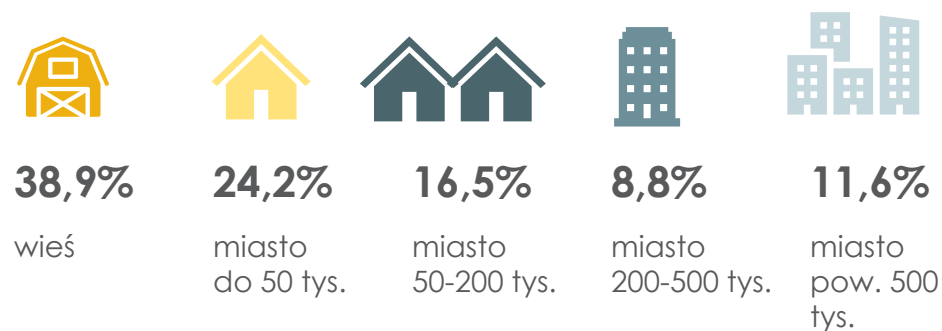

WIEK

- 15-24 lat
- 25-34 lat
- 35-44 lat
- 45-59 lat
- 60 lat i więcej

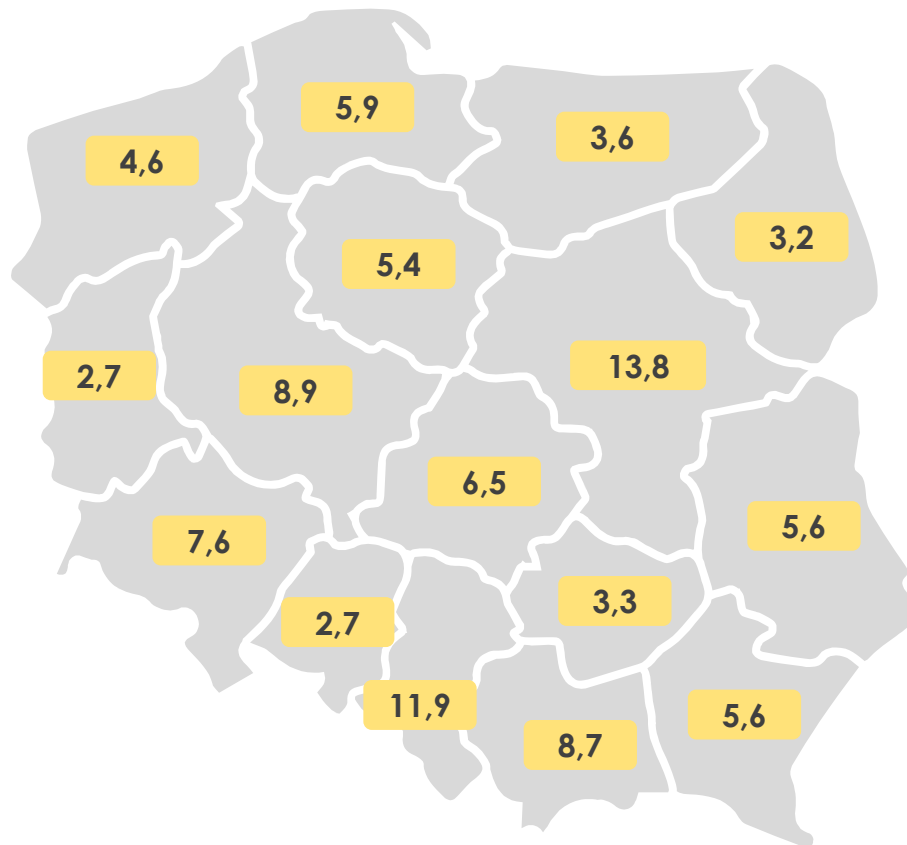

WIELKOŚĆ MIEJSCOWOŚCI ZAMIESZKANIA

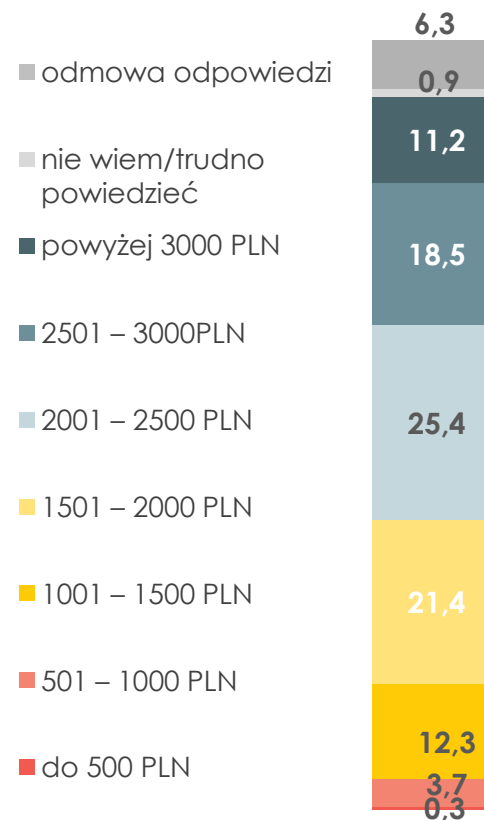

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

WOJEWÓDZTWO

DOCHÓD NA JEDNEGO CZŁONKA RODZINY

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

CHARAKTERYSTYKA PRÓBY

- W badaniu udział wzięło łącznie 1000 respondentów, z czego 52,2% stanowiły kobiety, natomiast 47,8% mężczyźni.
- Najliczniejszą grupę stanowili respondenci w wieku 60 lat i więcej (29,3%) oraz 45-59 lat (23,0%), nieco mniej odnotowano osób w wieku 35-44 lata i 25-34 lata. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby młode (15-24 r.ż.: 12,4%).
- Pod względem wykształcenia w badaniu udział wzięło 52,7% respondentów z wykształceniem średnim i pomaturalnym, 26,4% z zasadniczym zawodowym, a także 17,6% z wyższym. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym (3,3%).
- Przedstawiciele wsi stanowili 38,9% wszystkich badanych, natomiast miast 61,1%.
- Analiza miejsc zamieszkania respondentów wskazała, że najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy województwa mazowieckiego (13,8%), a następnie śląskiego (11,9%).
- Analiza wysokości miesięcznych dochodów netto, przypadających na jednego członka gospodarstwa domowego respondenta, wskazała, że najczęściej dochody badanych mieściły się w przedziale 2 001– 2 500 PLN (25,4%). Drugą pod względem częstości wskazania kategorią dochodów były dochody w przedziale 1 501 – 2 000 PLN (21,4%).

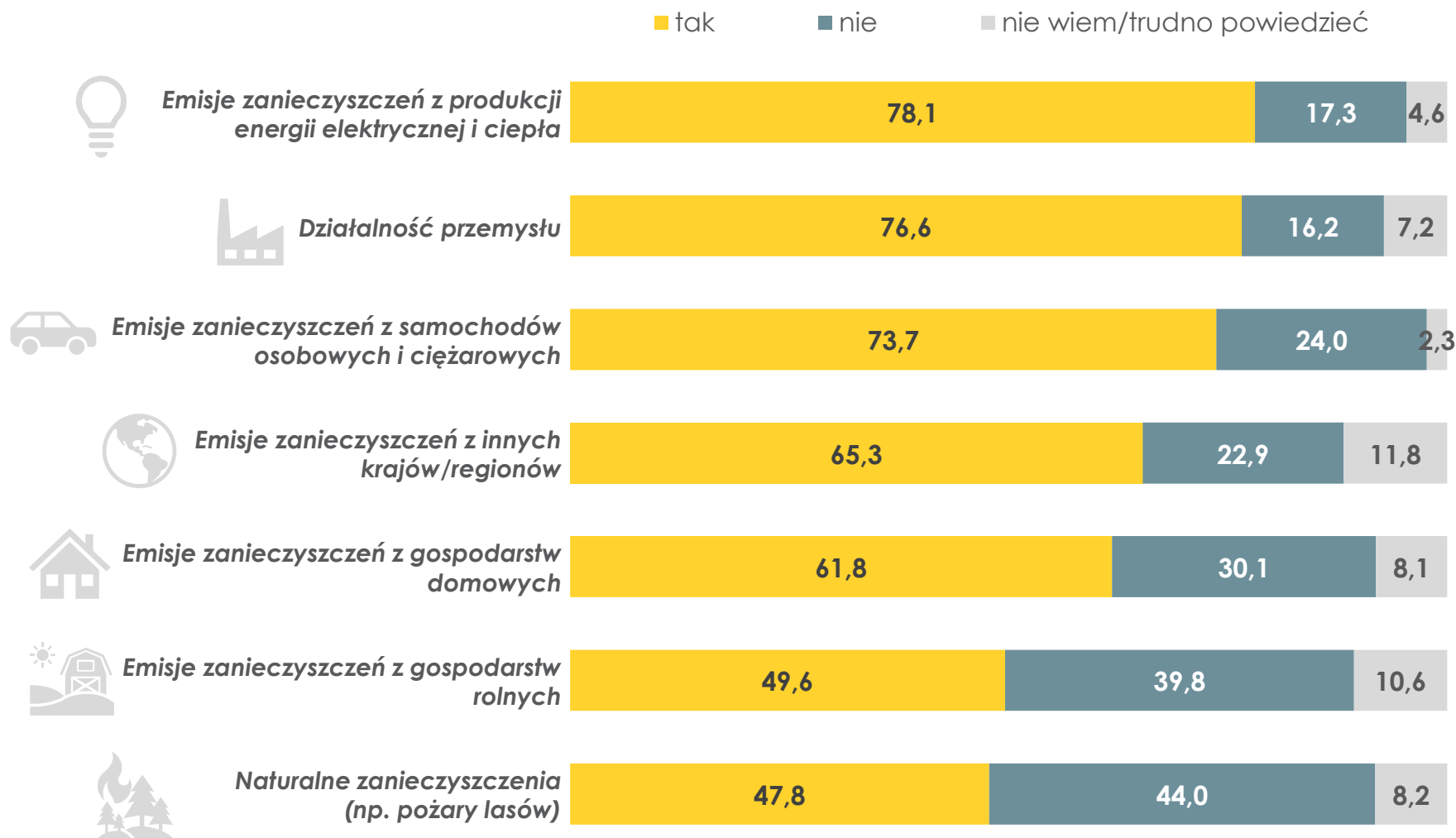

WYNIKI BADANIA

JAKOŚĆ POWIETRZA

P1. Proszę wskazać które z poniższych czynników są Pana/i zdaniem głównymi zagrożeniami dla jakości powietrza:

Pytanie jednokrotnego wyboru

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

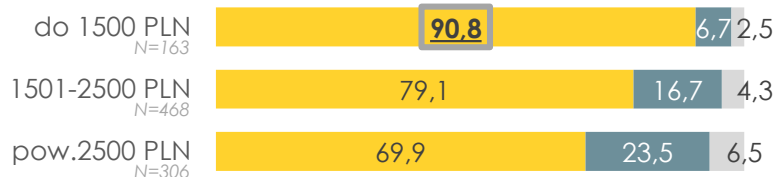
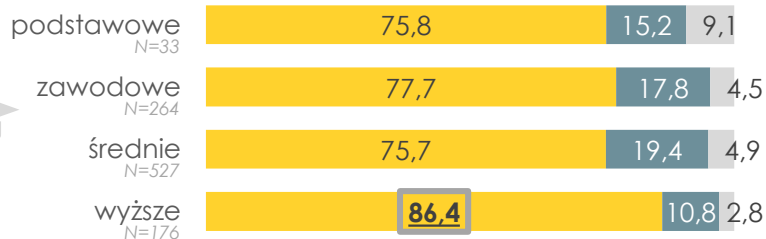
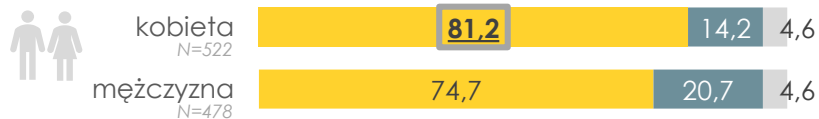
P1. Proszę wskazać które z poniższych czynników są Pana/i zdaniem głównymi zagrożeniami dla jakości powietrza:

Pytanie jednokrotnego wyboru

EMISJE ZANIECZYSZCZEŃ Z PRODUKCJI ENERGII ELEKTRYCZNEJ I CIEPŁA

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

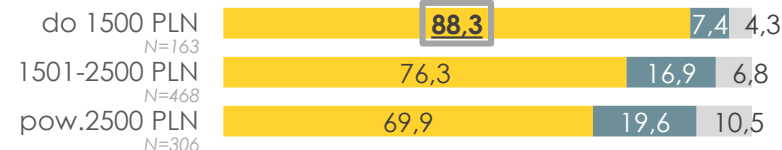
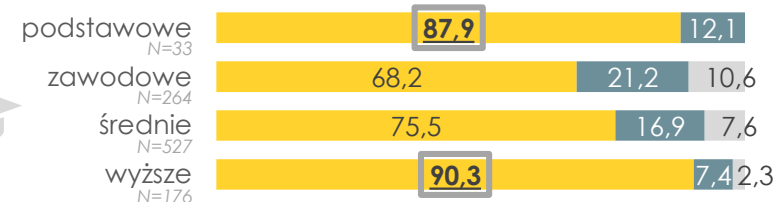
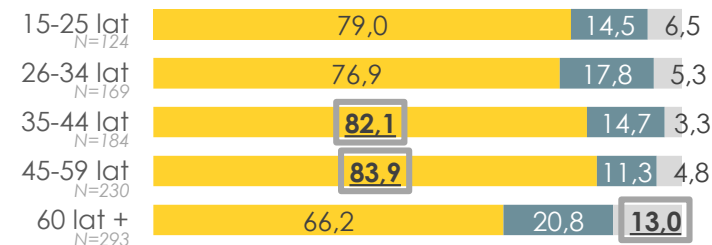

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

DZIAŁALNOŚĆ PRZEMYSŁU

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

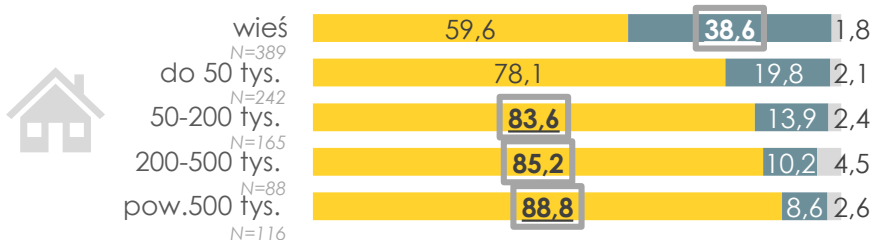
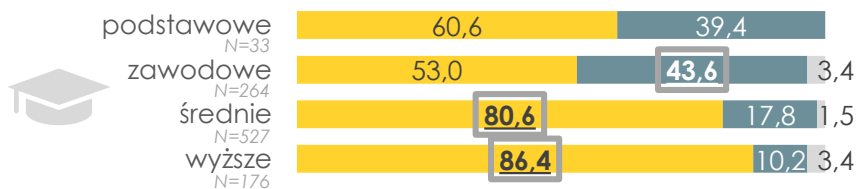
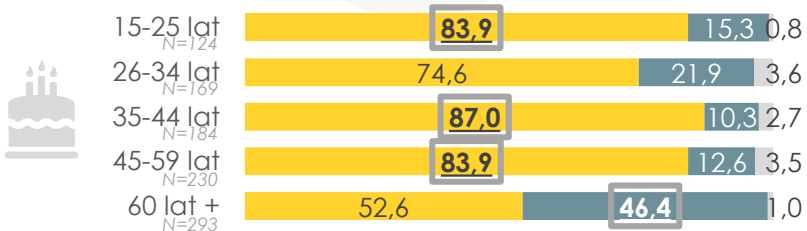
P1. Proszę wskazać które z poniższych czynników są Pana/i zdaniem głównymi zagrożeniami dla jakości powietrza:

Pytanie jednokrotnego wyboru

EMISJE ZANIECZYSZCZEŃ Z SAMOCHODÓW OSOBOWYCH I CIĘŻAROWYCH

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

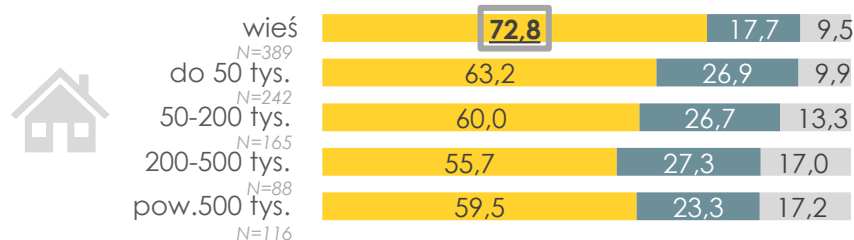
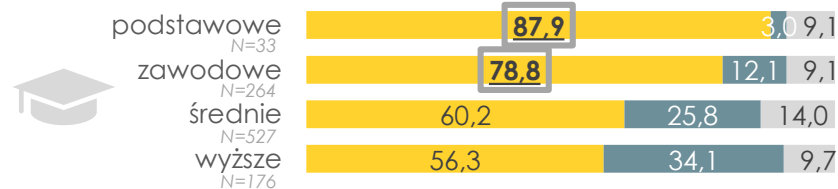
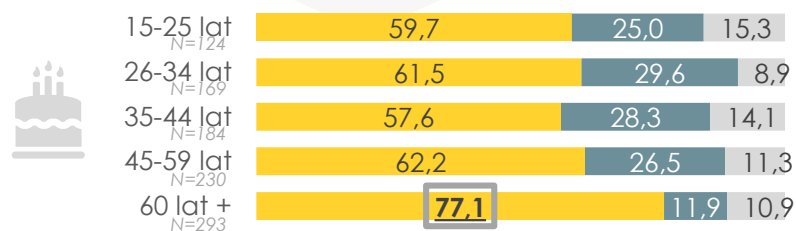

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

EMISJE ZANIECZYSZCZEŃ Z INNYCH KRAJÓW/REGIONÓW

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

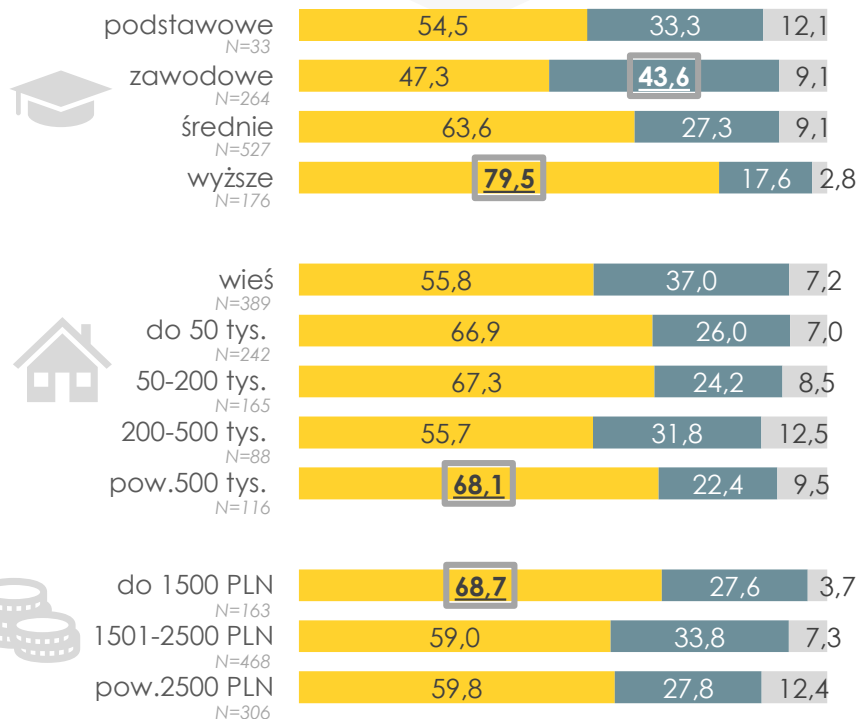
P1. Proszę wskazać które z poniższych czynników są Pana/i zdaniem głównymi zagrożeniami dla jakości powietrza:

Pytanie jednokrotnego wyboru

EMISJE ZANIECZYSZCZEŃ Z GOSPODARSTW DOMOWYCH

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

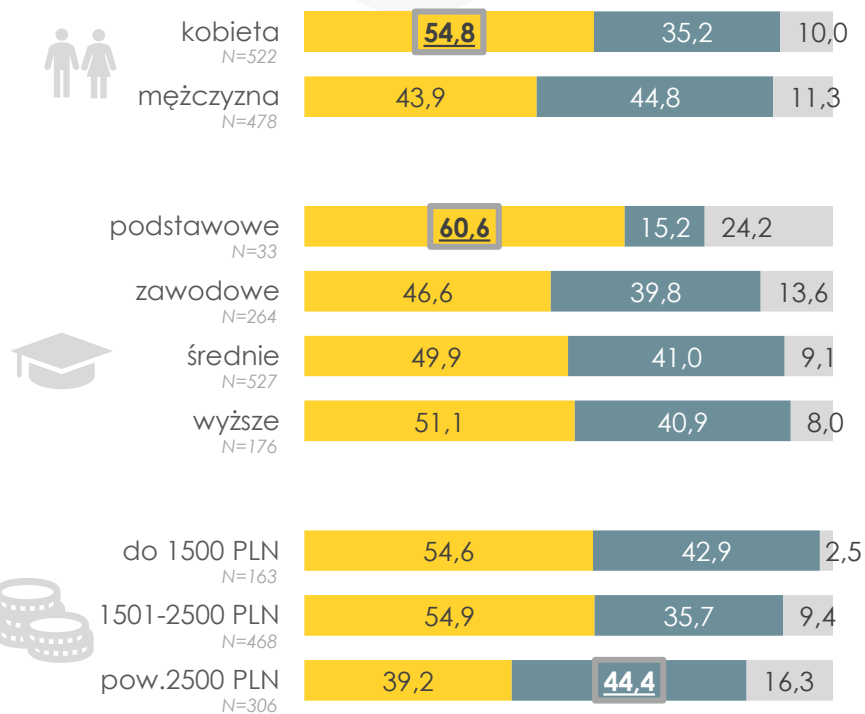

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

EMISJE ZANIECZYSZCZEŃ Z GOSPODARSTW ROLNYCH

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

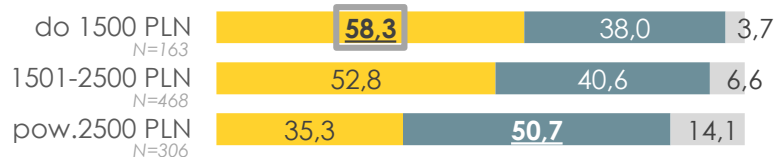
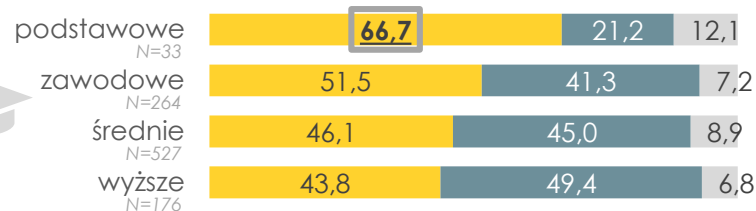
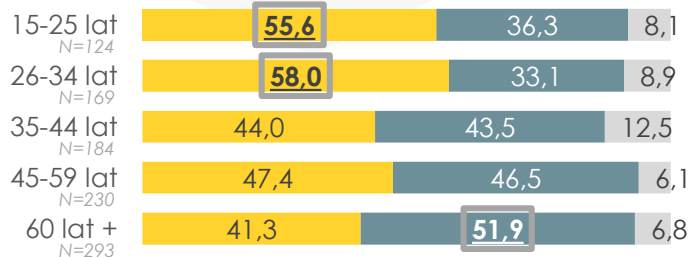
P1. Proszę wskazać które z poniższych czynników są Pana/i zdaniem głównymi zagrożeniami dla jakości powietrza:

Pytanie jednokrotnego wyboru

NATURALNE ZANIECZYSZCZENIA (NP. POŻARY LASÓW)

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

OPIS WYNIKÓW

Zdaniem Polaków czynniki będące **głównymi zagrożeniami dla jakości powietrza** to przede wszystkim **emisje zanieczyszczeń z produkcji energii elektrycznej i ciepła** (78,0%), **działalność przemysłu** (76,6%) oraz **emisje zanieczyszczeń z samochodów osobowych i ciężarowych** (73,7%). Blisko dwie trzecie badanych wskazało na emisje zanieczyszczeń z innych krajów/regionów oraz emisje zanieczyszczeń z gospodarstw domowych. Ponadto, w opinii połowy respondentów zagrożeniami dla jakości powietrza są także emisje zanieczyszczeń z gospodarstw rolnych oraz naturalne zanieczyszczenia.

Na **emisje zanieczyszczeń z produkcji energii elektrycznej i ciepła** jako główny czynnik zagrażający powietrzu częściej wskazywały kobiety (81,2%), osoby z wykształceniem wyższym (86,4%) oraz z najniższym dochodem – do 1 500 PLN netto na jednego członka gospodarstwa domowego (90,8%).

Działalność przemysłu istotnie częściej również była wskazywana przez kobiety (79,1%), jednak pod względem wykształcenia dominowali respondenci posiadający jego najniższy i najwyższy stopień (podstawowe - 87,9%, wyższe - 90,3%) oraz analogicznie jak w przypadku poprzedniego czynnika osoby z najniższym dochodem (88,3%).

Emisja zanieczyszczeń z samochodów osobowych i ciężarowych z kolei nieco częściej podkreślana była przez mężczyzn (76,8%) oraz osoby z wykształceniem średnim i wyższym (odpowiednio: 80,6% i 86,4%). Ponadto, odsetek wskazań wzrastał wraz z liczbą ludności miejscowości zamieszkania respondentów (wieś 38,6% vs miasto powyżej 500 tys. mieszkańców – 88,8%).

OPIS WYNIKÓW

Na **emisję zanieczyszczeń z innych krajów/regionów** częściej wskazywały kobiety (70,7%) oraz osoby starsze (pow. 60 r.ż. - 77,1%). Co ciekawe odpowiedź ta również nieco częściej padała wśród respondentów posiadających wykształcenie podstawowe i zawodowe, a także zamieszkujących tereny wiejskie.

Tymczasem na **emisję zanieczyszczeń z gospodarstw domowych** najczęściej wskazywały osoby z wyższym wykształceniem (79,5%).

Z kolei, na **emisję zanieczyszczeń z gospodarstw rolnych** częściej twierdząco odpowiadały kobiety (54,8%), osoby z wykształceniem podstawowym (60,6%) oraz te z dochodem na jednego członka rodziny do 2 500 PLN (54,6%-54,9%).

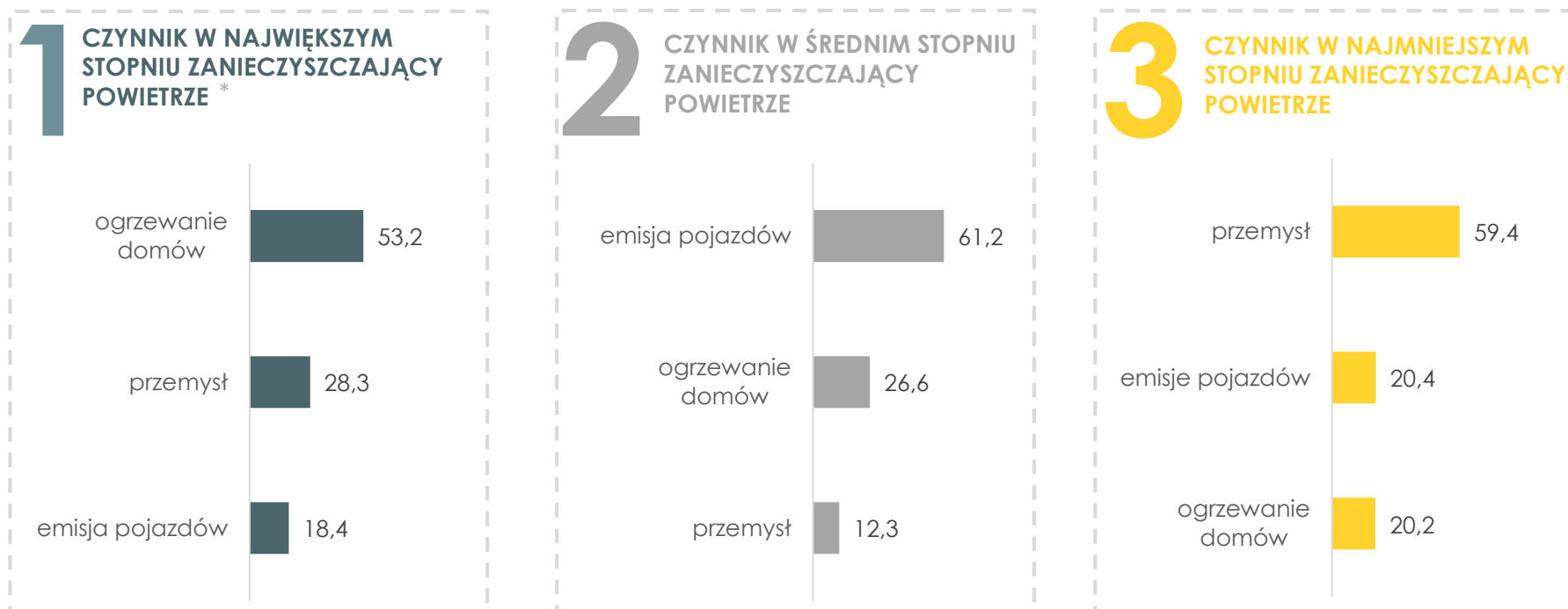
Zauważyć należy, że wraz ze wzrostem wykształcenia maleje odsetek osób, które uznały **naturalne zanieczyszczenia** za główny czynnik zagrażający jakości powietrza (podstawowe – 66,7%, wyższe – 43,8%).

Taką samą tendencję zaobserwowano w przypadku dochodu – wraz ze jego wzrostem maleje odsetek wskazań twierdzących na ten czynnik (do 1 500 PLN – 58,3%; powyżej 2 500 PLN – 35,3%).

P2. Proszę uszeregować zgodnie z własnym przekonaniem poniższe źródła zanieczyszczeń według skali ich oddziaływania na jakość powietrza (od czynników najbardziej zanieczyszczających powietrze do najmniej)

Pytanie jednokrotnego wyboru

*Analiza odpowiedzi respondentów względem stopnia zanieczyszczeń

Największym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest obecnie **ogrzewanie domów** (ok 88% wszystkich zanieczyszczeń), następnie **emisje z pojazdów** (ok 6%), a na końcu **przemysł** (ok 2%).

47,2% respondentów **prawidłowo** uszeregowało źródła zanieczyszczeń

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

P2. Proszę uszeregować zgodnie z własnym przekonaniem poniższe źródła zanieczyszczeń według skali ich oddziaływania na jakość powietrza (od czynników najbardziej zanieczyszczających powietrze do najmniej)

Pytanie jednokrotnego wyboru

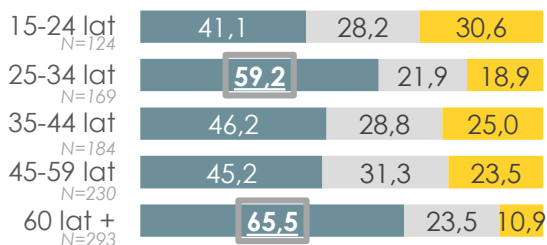
*Analiza odpowiedzi respondentów względem źródeł zanieczyszczeń

- 1 - czynnik w największym stopniu zanieczyszczający powietrze
- 2 - czynnik w średnim stopniu zanieczyszczający
- 3 - czynnik w najmniejszym stopniu zanieczyszczający powietrze

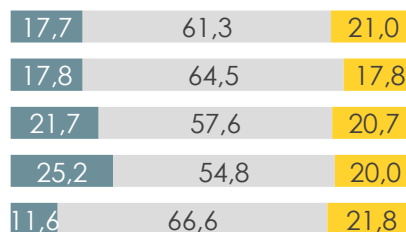
OGRZEWANIE DOMÓW

ogółem* 53,2 26,6 20,2

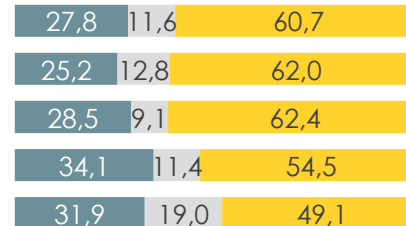
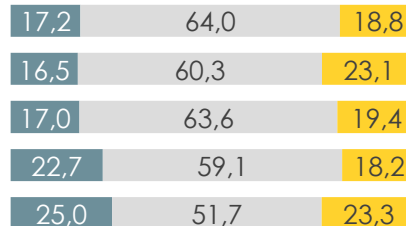
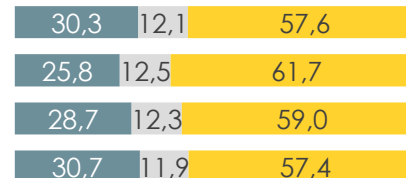
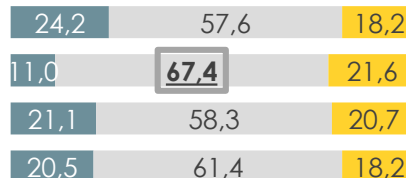
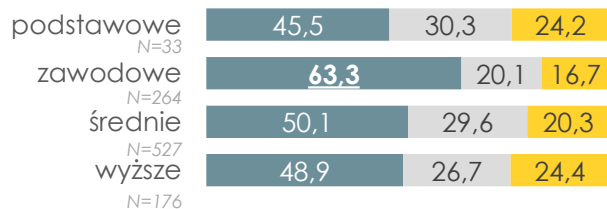
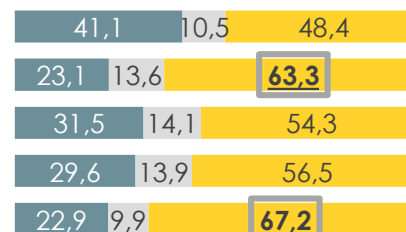
EMISJE POJAZDÓW

18,4 61,2 20,4

PRZEMYSŁ

28,3 12,3 59,4

dane w %

OPIS WYNIKÓW

W przekonaniu respondentów **największym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest ogrzewanie domów**. Ponad połowa badanych uznała ten czynnik za najbardziej zanieczyszczający powietrze. Na drugim miejscu najczęściej pojawiały się **emisje z pojazdów** (61,2%), zaś na trzecim, jako czynnik w najmniejszym stopniu zanieczyszczający powietrze – **przemysł** (59,4%).

Niemal połowa respondentów (47,2%) prawidłowo wskazała źródła zanieczyszczeń według skali ich oddziaływania na jakość powietrza. Nieco lepiej wypadły pod tym kątem kobiety niż mężczyźni (51,0% vs 43,1% prawidłowych wskazań). Ze względu na wiek najwięcej prawidłowych wskazań odnotowano w najstarszej grupie respondentów, powyżej 60 roku życia (57,7%), a ze względu na wykształcenie wśród osób z wykształceniem zawodowym (56,4%). Zaobserwowano również, iż wraz ze wzrostem wielkości miejscowości spadał odsetek prawidłowych wskazań.

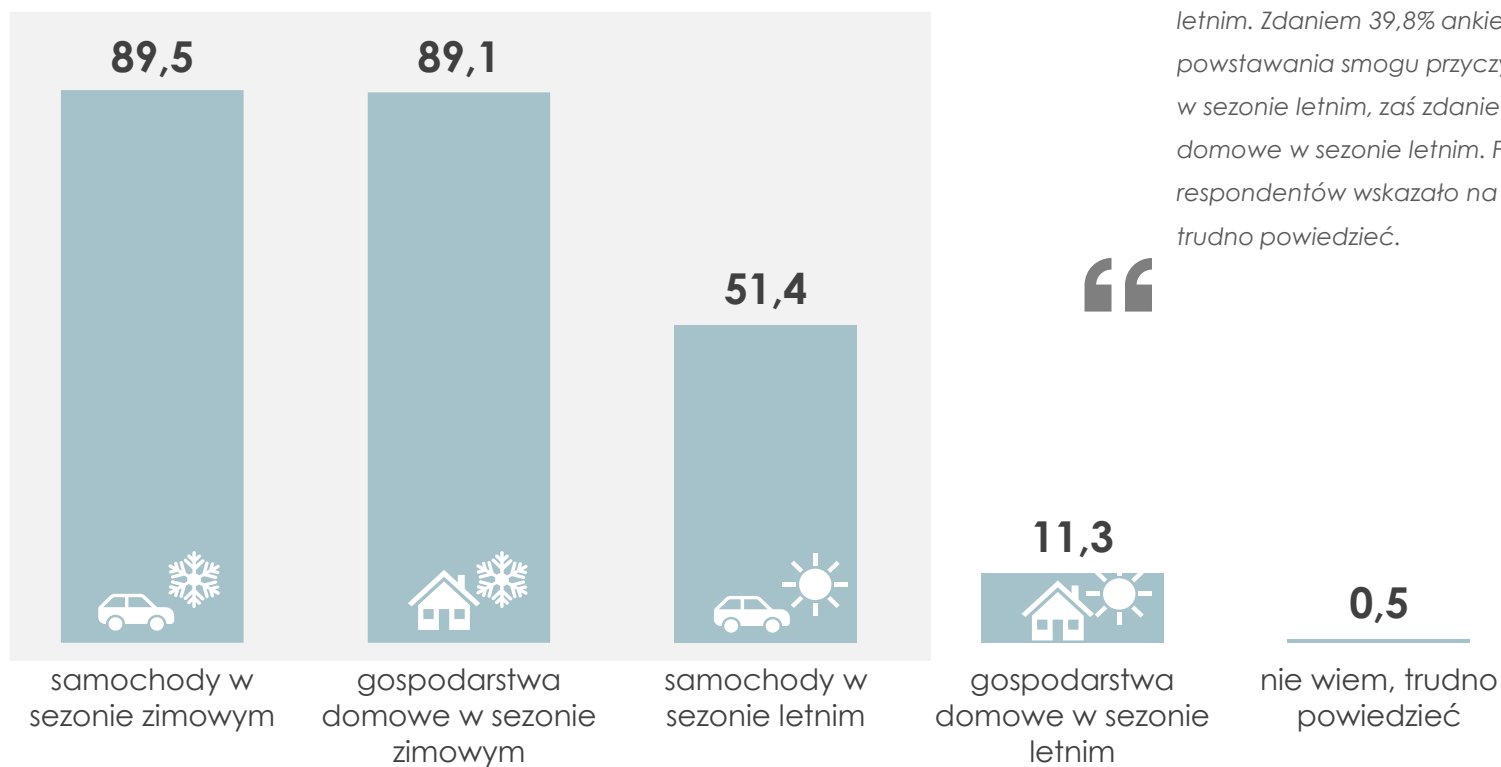
Analizując uzyskane wyniki w podziale na cechy społeczno-demograficzne zauważyć można, że na czynnik związany z ogrzewaniem domów jako najbardziej zanieczyszczający powietrze istotnie częściej wskazywały kobiety (57,3% vs 48,7%), ale również osoby powyżej 60 roku życia (65,5%) i te posiadające wykształcenie zawodowe (63,3%). W przypadku emisji pojazdów jako czynnika w nieco mniejszym stopniu wpływającego na stan powietrza nie odnotowano istotnych różnic pod względem cech respondentów. Wyniki różnicują się natomiast w odniesieniu do przemysłu, który uznany został za najmniej zagrażający jakości powietrza. Opinię taką nieco częściej wyrażały osoby starsze (pow.60 r.ż.: 67,2%).

OPIS WYNIKÓW

W 2015 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska zrealizowano badanie techniką CAPI, w którym pojawiło się analogiczne pytanie. Wówczas zadaniem respondentów było dopasowanie odpowiedniego udziału procentowego do źródeł zanieczyszczeń. Jedna trzecia Polaków (35%) prawidłowo zaznaczyła, że ogrzewanie domów odpowiada za 88% zanieczyszczeń powietrza. Nieco więcej osób – 38% poprawnie odpowiedziało, że emisje samochodów emitują 6% zanieczyszczeń powietrza. Najmniej respondentów potrafiło prawidłowo oszacować, za jaki udział procentowy zanieczyszczeń powietrza jest odpowiedzialny przemysł – niewiele ponad jedna czwarta Polaków (27%). Samych prawidłowych odpowiedzi udzielił co szósty Polak.

P3. Z jakimi źródłami zanieczyszczenia powietrza Pana/i zdaniem jest związane zjawisko smogu?

Pytanie wielokrotnego wyboru

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

„Analogiczne pytanie pojawiło się w badaniu realizowanym techniką CAPI w 2017 roku na zlecenie Ministerstwa Środowiska. Wówczas także wskazywano, iż zjawisko smogu jest spowodowane głównie przez samochody oraz gospodarstwa domowe w sezonie zimowej (odpowiednio 51,7% i 73,7%). Znacznie rzadziej wymieniano te same czynniki, ale w sezonie letnim. Zdaniem 39,8% ankietowanych do powstawania smogu przyczyniały się samochody w sezonie letnim, zaś zdaniem 21,5% - gospodarstwa domowe w sezonie letnim. Ponadto 11,7% respondentów wskazało na odpowiedź nie wiem, trudno powiedzieć.

P3. Z jakimi źródłami zanieczyszczenia powietrza Pana/i zdaniem jest związane zjawisko smogu?

Pytanie wielokrotnego wyboru

N=33 ■ podstawowe
N=264 ■ zawodowe
N=527 ■ średnie
N=176 ■ wyższe

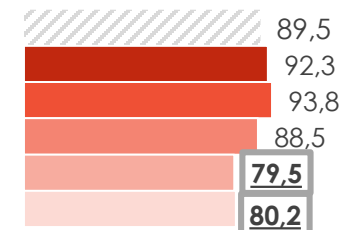
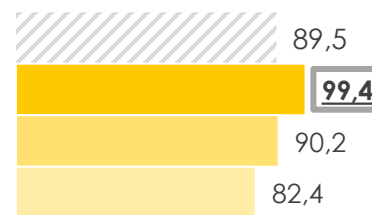
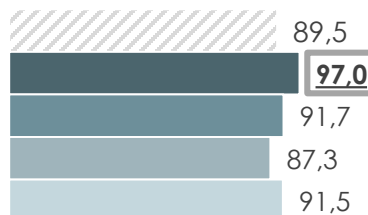
N=163 ■ do 1500 PLN
N=468 ■ 1501-2500 PLN
N=306 ■ pow.2500 PLN

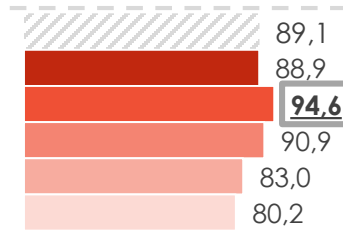
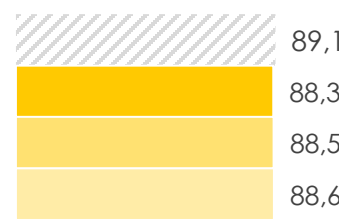
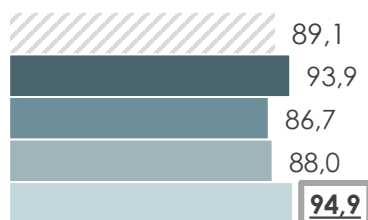
N=389 ■ wieś
N=242 ■ m.do 50 tys.
N=165 ■ m.50-200 tys.
N=88 ■ m.200-500 tys.
N=116 ■ m.pow.500 tys.

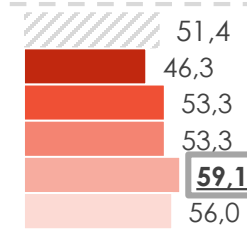
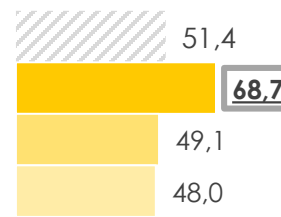
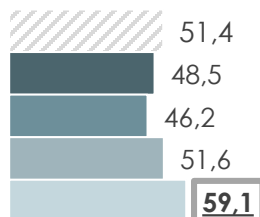
samochody w sezonie zimowym

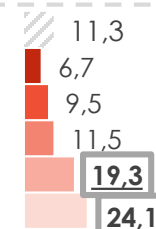
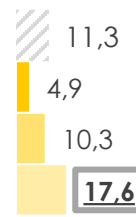
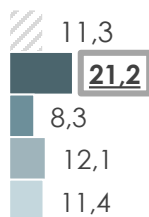
gospodarstwa domowe w sezonie zimowym

samochody w sezonie letnim

gospodarstwa domowe w sezonie letnim

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

OPIS WYNIKÓW

W opinii Polaków **zjawisko smogu jest związane** przede wszystkim z **zanieczyszczeniem powietrza przez samochody oraz gospodarstwa domowe w sezonie zimowym** (odpowiednio 89,5% i 89,1%). Zdaniem co drugiego respondenta do powstawania smogu przyczyniają się **samochody w sezonie letnim**. Najmniej, blisko 1 na 10 Polaków jako źródło zanieczyszczenia wskazał **gospodarstwa domowe w sezonie letnim**.

Na **samochody w sezonie zimowym** istotnie częściej wskazywały kobiety (93,9%), osoby w wieku 25-34 lata (95,9%) oraz z wykształceniem podstawowym (97,0%). Jednocześnie, co ciekawe, odsetek wskazań na tę odpowiedź mała wraz ze wzrostem dochodu (do 1 500 PLN 99,4% vs pow. 2 500 PLN 82,4%) oraz wielkości miejscowości, którą zamieszkują respondenci (wieś 92,3% vs miasto pow.500 tys. 80,2%). W przypadku **samochodów w sezonie letnim** większy odsetek wskazań odnotowano wśród respondentów z wykształceniem wyższym (59,1%) oraz w których dochód na jednego członka rodziny nie przekracza 1 500 PLN (68,7%). Ponadto zaobserwowano, iż odsetek wskazań na ten czynnik wzrasta wraz z wielkością miejscowości zamieszkania, przy czym wynik najwyższy odnotowano w dużych miastach (200-500 tys.).

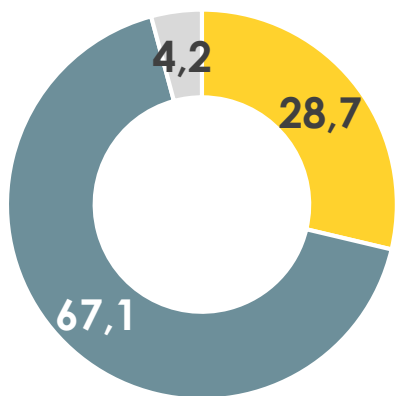
Powiązanie **gospodarstw domowych w sezonie letnim** z powstawaniem zjawiska smogu zdecydowanie częściej występuje wśród respondentów z wykształceniem wyższym (21,2%), a także deklarujących najwyższy dochód na członka rodziny (17,6%). Jednocześnie zauważyć należy, że na czynnik ten nieco częściej wskazywali mieszkańcy dużych miast i aglomeracji niż innych wielkości miejscowości. **Gospodarstwa domowe w sezonie zimowym** to natomiast czynnik w największym stopniu powodujący smog według respondentów z wykształceniem wyższym oraz zamieszkujących małe miasta. Pozostałe cechy nie różnicują wyników.

P4. Czy podejmuje Pan/i jakieś działania na rzecz ochrony własnego zdrowia związanego z jakością powietrza?

Pytanie jednokrotnego wyboru

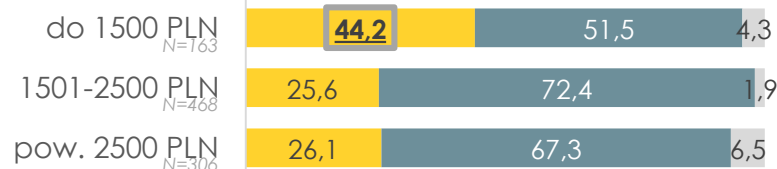
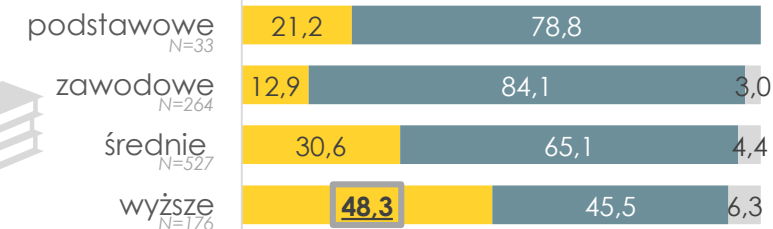
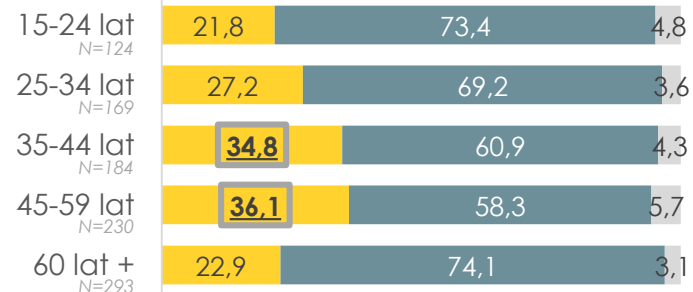
28,7% Polaków podejmuje działania na rzecz ochrony własnego zdrowia związanego z jakością powietrza

67,1% Polaków NIE podejmuje działań na rzecz ochrony własnego zdrowia związanego z jakością powietrza

Nie wiem/trudno powiedzieć

■ tak ■ nie ■ nie wiem, trudno powiedzieć

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

P4. Czy podejmuje Pan/i jakieś działania na rzecz ochrony własnego zdrowia związanego z jakością powietrza?

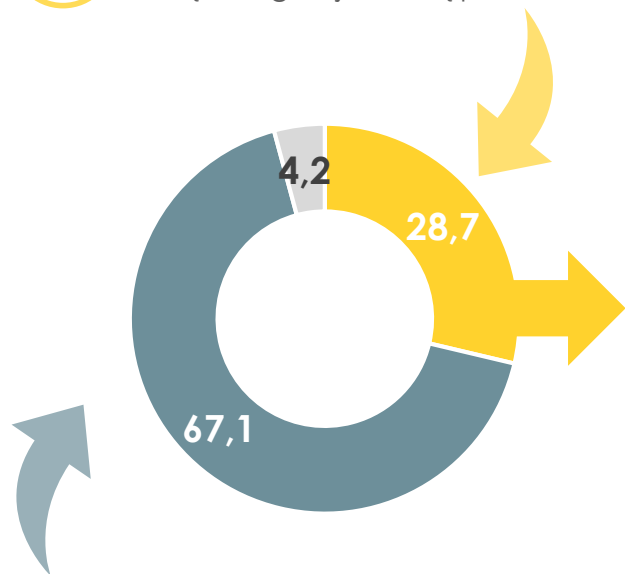
Pytanie jednokrotnego wyboru

P5. Jakie to działania?

Pytanie wielokrotnego wyboru

podejmuje działania na rzecz ochrony własnego zdrowia związanego z jakością powietrza

NIE podejmuje działań na rzecz ochrony własnego zdrowia związanego z jakością powietrza

Nie wiem/trudno powiedzieć

Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

70,4%

Śledzenie komunikatów dotyczących jakości powietrza

43,6%

Ograniczanie czasu przebywania na powietrzu podczas alarmu smogowego

25,1%

Zamontowanie w domu filtrów

11,5%

Noszenie maseczki

3,1% Inne – m.in. sadzenie drzew, zmiana sposobu ogrzewania domu, zamontowanie czujnika jakości powietrza

Podstawa: Polacy podejmujący działania na rzecz ochrony zdrowia, N=287

P5. Jakie to działania?

Pytanie wielokrotnego wyboru

N=83 ■ wieś
 N=80 ■ m.do 50 tys.
 N=46 ■ m.50-200 tys.
 N=33 ■ m.200-500 tys.
 N=45 ■ m.pow. 500 tys.

N=7 ■ podstawowe
 N=34 ■ zawodowe
 N=161 ■ średnie
 N=85 ■ wyższe

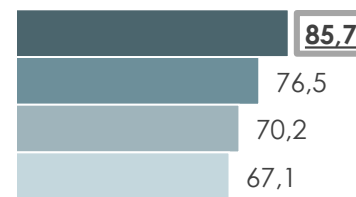
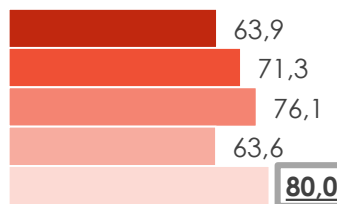

N=72 ■ do 1500 PLN
 N=120 ■ 1501-2500 PLN
 N=80 ■ powyżej 2500 PLN

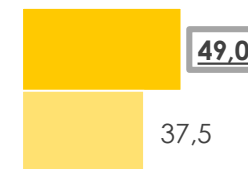
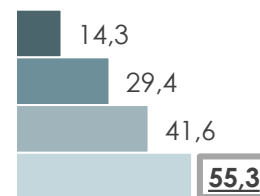
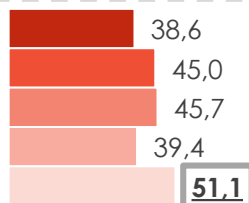
70,4%

śledzenie komunikatów dotyczących jakości powietrza

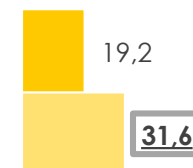
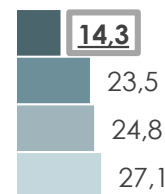
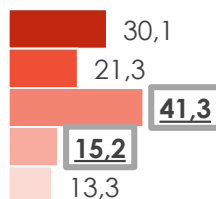
43,6%

ograniczanie czasu przebywania na powietrzu podczas alarmu smogowego

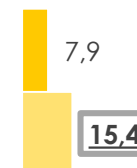
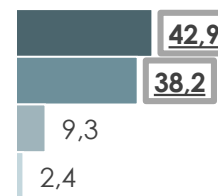
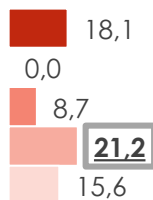
25,1%

zamontowanie w domu filtrów

11,5%

noszenie maseczki

dane w %
 Podstawa: Polacy podejmujący działania na rzecz ochrony zdrowia, N=287

OPIS WYNIKÓW

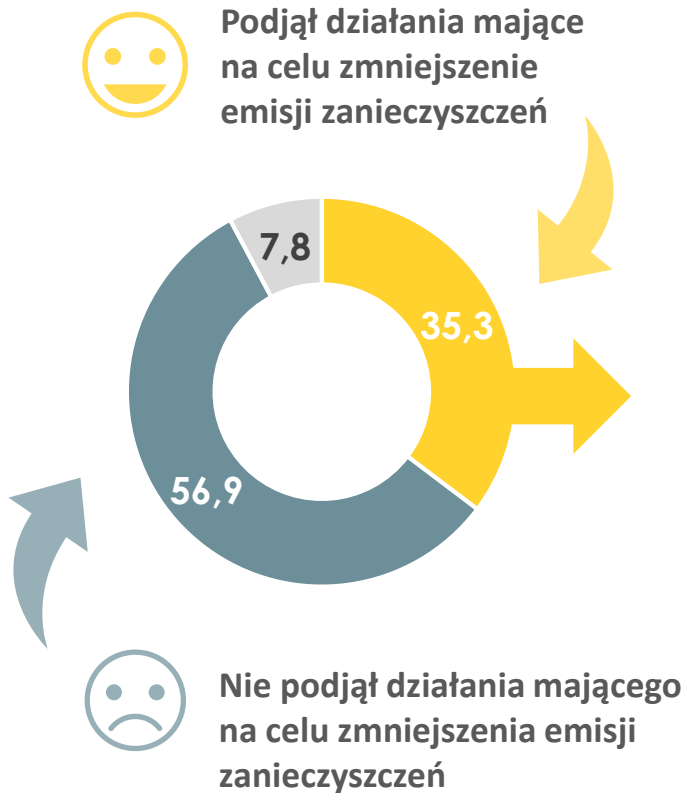
Blisko **3 na 10 Polaków podejmuje działania na rzecz ochrony własnego zdrowia związane z jakością powietrza.**

Takie deklaracje częściej padały wśród osoby w średnim wieku - pomiędzy 35 a 59 r.ż. (34,8%-36,1%) oraz z wykształceniem wyższym (48,3%). Działania tego typu częściej podejmują również mieszkańcy dużych miast, powyżej 200 tys. mieszkańców.

Najczęściej podejmowanym działaniem na rzecz ochrony własnego zdrowia związanym z jakością powietrza jest **śledzenie komunikatów dotyczących jego stanu** (70,4%). Działanie to częściej podejmują kobiety oraz osoby powyżej 60 r.ż., a także mieszkańcy dużych aglomeracji. Dość częstą praktyką jest także **ograniczenie czasu przebywania na powietrzu podczas alarmu smogowego** (43,6%). W tym przypadku większy odsetek wskazań zaobserwowano wśród kobiet, w grupie osób w średnim wieku (25-59 lat) oraz mieszkańców aglomeracji. Ponadto, odsetek wskazań wzrastał wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia (podstawowe 14,3% vs wyższe 55,3%). Co czwarta osoba w celu ochrony własnego **zdrowia zamontowała w domu filtr oczyszczający powietrze**, a blisko co dziesiąta deklaruje **noszenie maseczki antysmogowej**. Zamontowanie w domu filtrów oczyszczających powietrze deklarują w szczególności mężczyźni oraz mieszkańcy średnich miast od 50 do 200 tys. mieszkańców. Wśród zwolenników noszenia maseczek również dominują mężczyźni, ale także osoby starsze.

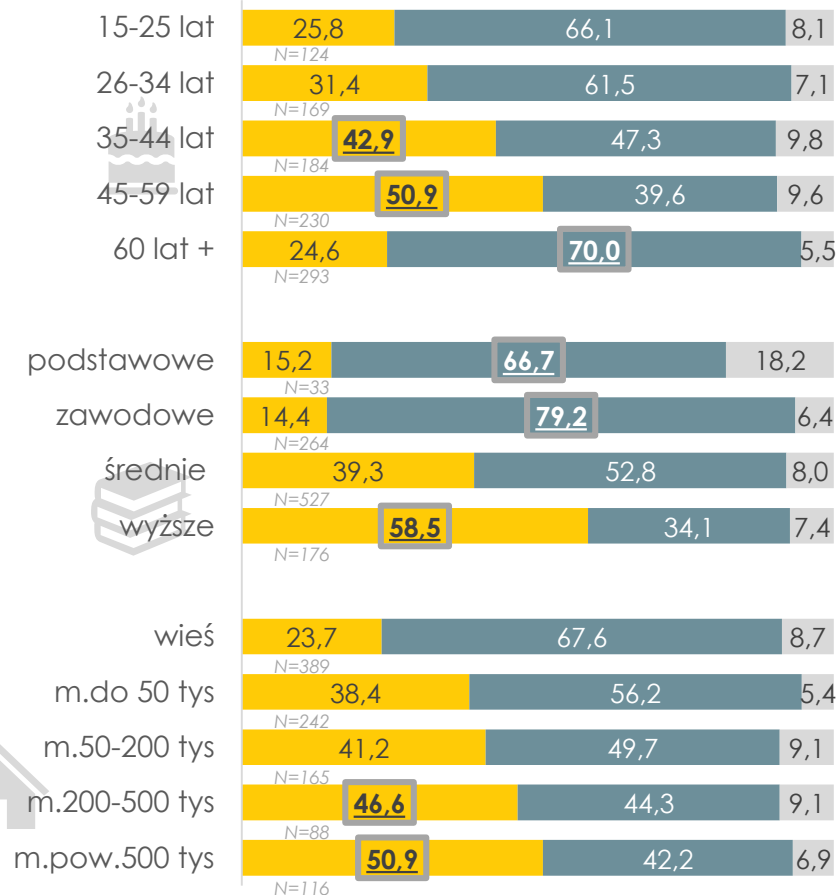
P6. Proszę powiedzieć, czy podjął/ęła Pan/i osobiście jakieś działania mające na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń szkodliwych dla powietrza?

Pytanie jednokrotnego wyboru

Nie wiem/trudno powiedzieć

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

P7. Proszę wskazać jakie działania podjął/ęła Pan/i w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń szkodliwych dla powietrza?

Pytanie wielokrotnego wyboru

TOP 3

staram się korzystać z komunikacji publicznej/chodzić pieszo/jeździć rowerem

71,7%

staram się nie używać samochodu podczas poruszania się po mieście

57,2%

zmiana systemu ogrzewania domu/mieszkania

54,1%

wymiana domowego sprzętu AGD/RTV na energooszczędny

52,7%

ocieplenie budynku

38,0%

kupno samochodu niskoemisyjnego

24,6%

dane w %

Podstawa: Polacy podejmujący działania w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, N=353

P7. Proszę wskazać jakie działania podjął/ęła Pan/i w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń szkodliwych dla powietrza?

Pytanie wielokrotnego wyboru

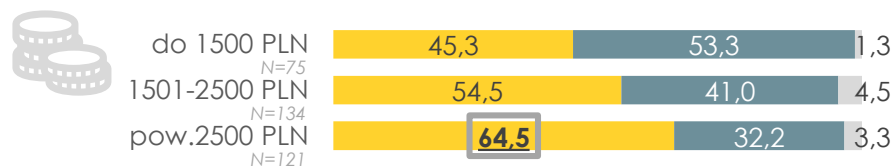
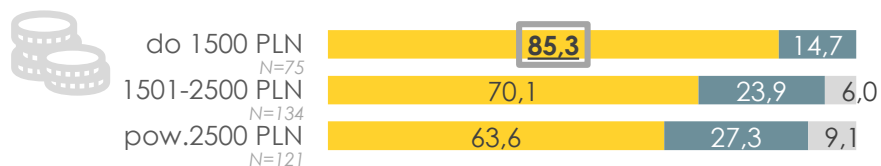
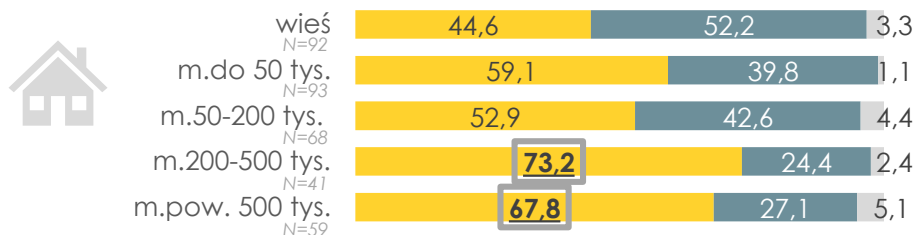
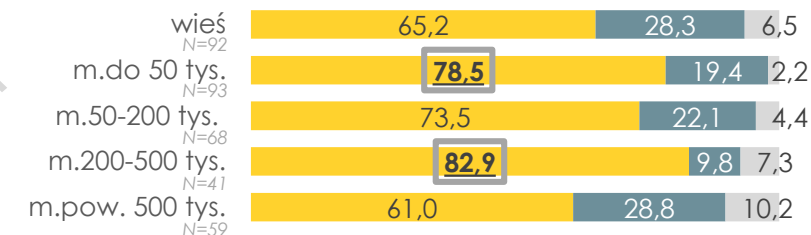
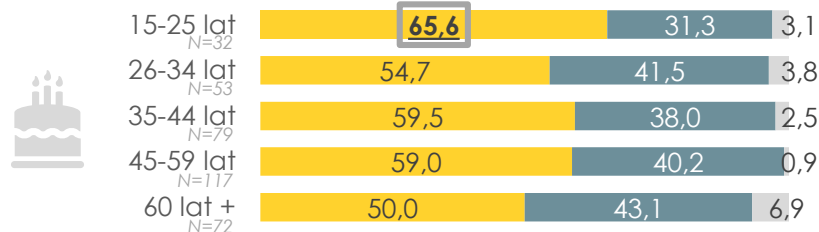
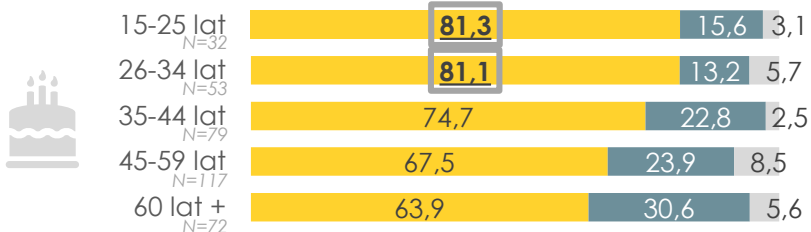
staram się korzystać z komunikacji publicznej/chodzić pieszo/jeździć rowerem

staram się nie używać samochodu podczas poruszania się po mieście

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

dane w %

Podstawa: Polacy podejmujący działania w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, N=353

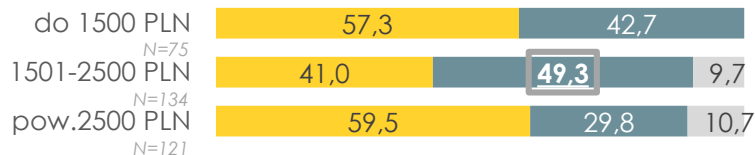
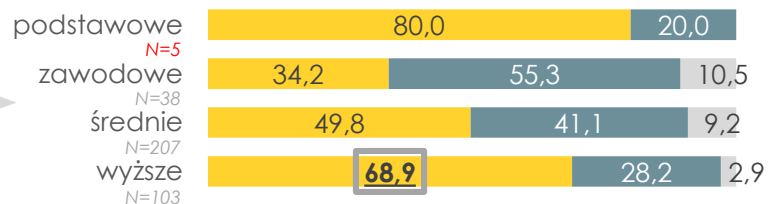
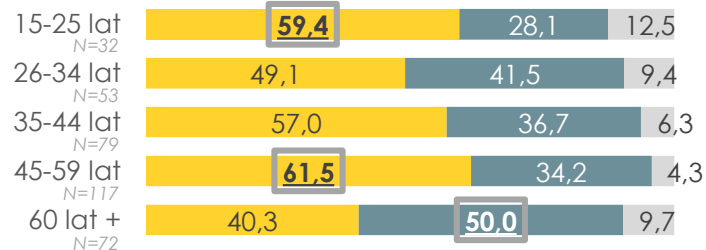
P7. Proszę wskazać jakie działania podjął/ęła Pan/i w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń szkodliwych dla powietrza?

Pytanie wielokrotnego wyboru

**zmiana systemu ogrzewania domu/
mieszkania**

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

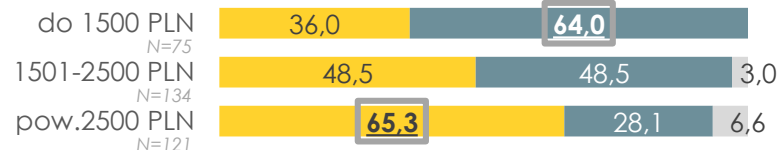
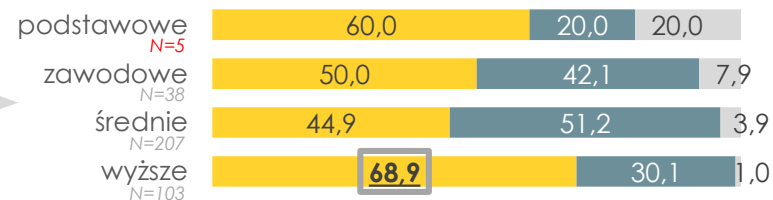
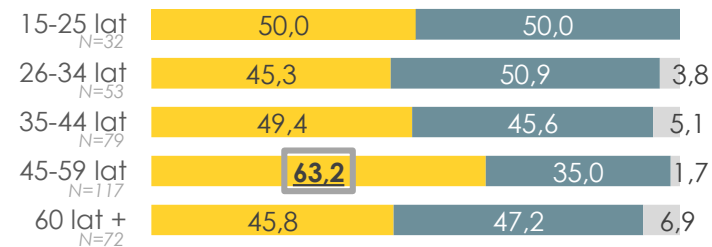
dane w %

Podstawa: Polacy podejmujący działania w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, N=353

**wymiana domowego sprzętu
AGD/RTV na energooszczędny**

■ tak ■ nie ■ nie wiem/trudno powiedzieć

P6. Proszę powiedzieć, czy podjął/ęła Pan/i osobiście jakieś działania mające na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń szkodliwych dla powietrza?

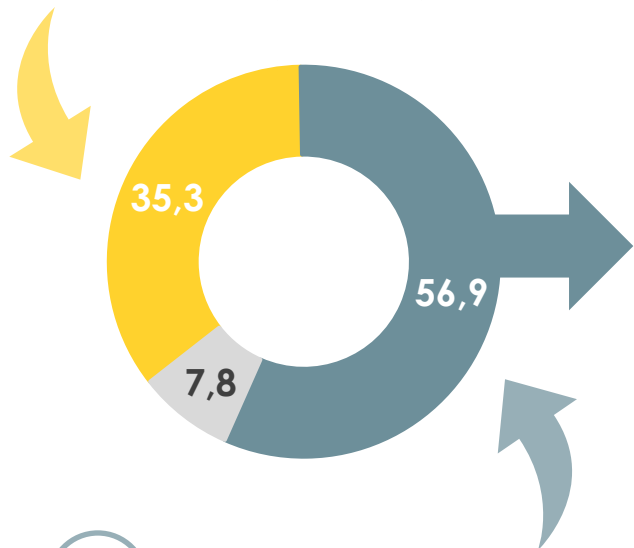
Pytanie jednokrotnego wyboru

P8. Dlaczego nie podjął/ęła Pan/i żadnych działań mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń szkodliwych dla powietrza?

Pytanie wielokrotnego wyboru

Podjął działania mające na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń

Nie podjął działania mającego na celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń

Nie wiem/trudno powiedzieć

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

to rząd albo samorząd powinien podejmować działania

47,5

nie wierzę w to, że mogę przyczynić się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń

25,3

nie zanieczyszczam powietrza, więc nie muszę podejmować żadnych działań

12,0

nie mam czasu

9,7

inne powody

0,2

nie wiem co mogłabym/mógłbym zrobić

21,3

dane w %
Podstawa: Polacy nie podejmujący działań w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, N=569

P8. Dlaczego nie podjął/ęła Pan/i żadnych działań mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń szkodliwych dla powietrza?

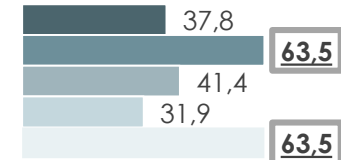
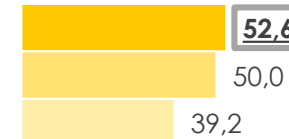
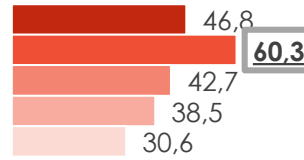
Pytanie wielokrotnego wyboru

N=263 ■ wieś
 N=136 ■ m.do 50 tys.
 N=82 ■ m.50-200 tys.
 N=39 ■ m.200-500 tys.
 N=49 ■ m.pow.500 tys.

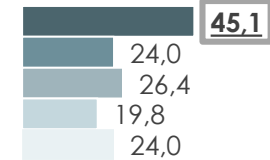
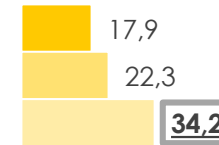
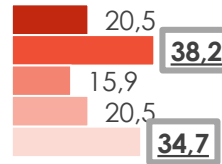
N=78 ■ do 1500 PLN
 N=300 ■ 1501-2500 PLN
 N=158 ■ powy.2500 PLN

N=82 ■ 15-25 lat
 N=104 ■ 26-34 lat
 N=87 ■ 35-44 lat
 N=91 ■ 45-59 lat
 N=205 ■ 60 lat +

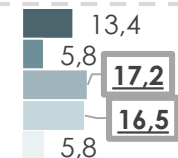
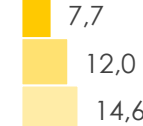
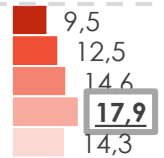
47,5% to rząd albo samorząd powinien podejmować działania

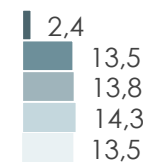
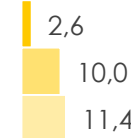
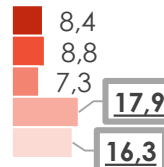
25,3% nie wierzę w to, że mogę przyczynić się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń

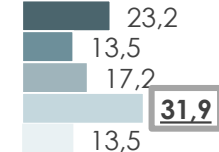
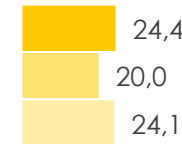
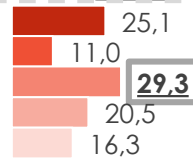
12,0% nie zanieczyszczam powietrza, więc nie muszę podejmować żadnych działań

9,7% nie mam czasu

21,3% nie wiem co mogłabym/mógłbym zrobić

dane w %
 Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

OPIS WYNIKÓW

Co trzeci Polak podjął osobiście działania mające na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń. Okazuje się, że działania tego typu znacznie częściej podejmują mieszkańcy aglomeracji niż mniejszych miejscowości (wieś 23,7% vs miasto pow. 500 tys. mieszkańców 50,9%) oraz osoby w średnim wieku niż młodsze (15-25 lat 25,8% vs 45-59 lat 50,9%). Różnice zaobserwowano także ze względu na wykształcenie – najczęściej takie działania podejmują osoby z wyższym, a następnie średnim wykształceniem.

W celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń Polacy przede wszystkim starają się korzystać z komunikacji publicznej, chodzić pieszo lub jeździć rowerem (71,7%). Dość często praktykowanymi działaniami są także: **ograniczenie używania samochodu** podczas poruszania się po mieście (57,2%), **zmiana systemu ogrzewania domu/mieszkania (54,1%)** oraz **wymiana domowego sprzętu AGD/RTV na energooszczędny**. Warto zaznaczyć, że 4 na 10 osób zdecydowało się na ocieplenie budynku, a co 4 osoba – na kupno samochodu niskoemisyjnego. Działania podejmowane w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń różnicują się w największym stopniu ze względu na wiek, dochód oraz miejsce zamieszkania respondentów. Zaobserwowano, iż ze wzrostem wieku oraz dochodu maleje odsetek osób, które zastępują samochód innymi środkami komunikacji. Działanie to częściej podejmowane jest również przez mieszkańców małych (do 50 tys.) i dużych miast (200-500 tys.). Ograniczenie z korzystania samochodu podczas poruszania się po mieście znacznie częściej deklarują natomiast osoby młode (15-25 lat), mieszkańcy dużych miast (pow.200 tys.), ale również ci, których dochód na członka gospodarstwa domowego przekracza 2500 zł. Co ciekawe na zmianę systemu ogrzewania domu/mieszkania częściej decydują się ludzie młodzi (15-25 lat) i w średnim wieku (45-59 lat). Znaczenie w tym kontekście ma również wykształcenie – im wyższe tym większy odsetek deklaracji. Analogiczne zależności odnotowano w przypadku wymiany domowego sprzętu AGD/RTV na energooszczędny.

OPIS WYNIKÓW

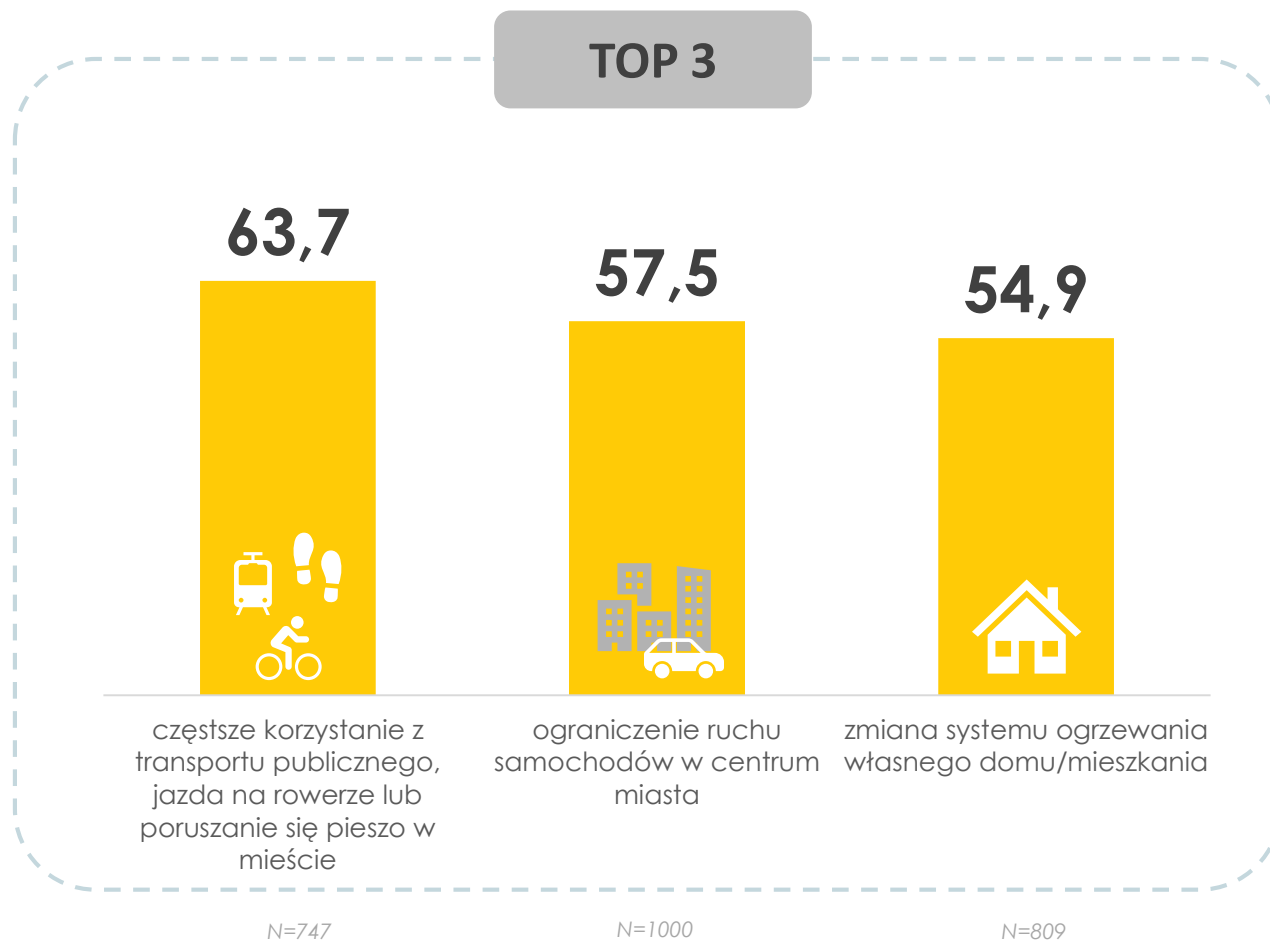
W przypadku ocieplenia domu oraz zakupu samochodu niskoemisyjnego zmiennymi w największym stopniu różnicującymi odpowiedzi są dochód (czym wyższy tym większy odsetek wskazań) oraz wykształcenie (czym wyższe tym większy odsetek wskazań).

Powodem niepodjęcia działań mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń szkodliwych dla powietrza jest przede wszystkim **przekonanie, że to rząd lub samorząd powinien podejmować takie działania** (47,5%). Co czwarta osoba **nie wierzy**, że może przyczynić się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń. Na odpowiedź „**nie zanieczyszczam powietrza**” wskazało 12,0% odpowiadających, a na **brak czasu** – 9,8%. Ponadto, co piąta osoba przyznała, że nie wie co mogłaby zrobić w tym celu.

Przekonanie dotyczące tego, iż to rząd lub samorząd powinien podejmować działania mające na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń szkodliwych dla powietrza deklarowane było głównie przez osoby pomiędzy 26 a 34 r.ż., ale także mieszkańców średnich miast (50-200 tys.). Brak wiary w możliwość przyczynienia się do zmniejszania emisji towarzyszy natomiast istotnie częściej osobom młodym (15-25 lat) oraz osiągającym wysoki dochódów na jednego członka rodziny (pow.2500 zł). Znacznie częściej deklaracje tego typu pojawiały się również wśród mieszkańców średnich miast i aglomeracji. Przekonanie o niezanieczyszczaniu powietrza towarzyszy z kolei głównie osobom w średnim wieku i starszym (pow.45 r.ż.), ale także mieszkańcom dużych miast (200-500 tys.). Ostatnia wskazana grupa znacznie częściej deklarowała również brak czasu w zakresie podejmowania działań na rzecz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń, analogicznie jak mieszkańcy aglomeracji. Brak wiedzy na temat tego jakie działania można podjąć celem ochrony powietrza w największym stopniu dotyczy osób w średnim wieku (45-59 lat) oraz mieszkańców średniej wielkości miast (50-200 tys.).

P9. Proszę wybrać rozwiązania, które był(a)by Pan(i) skłonny(a) zrealizować/zaakceptować w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza:

Pytanie jednokrotnego wyboru w każdym itemie

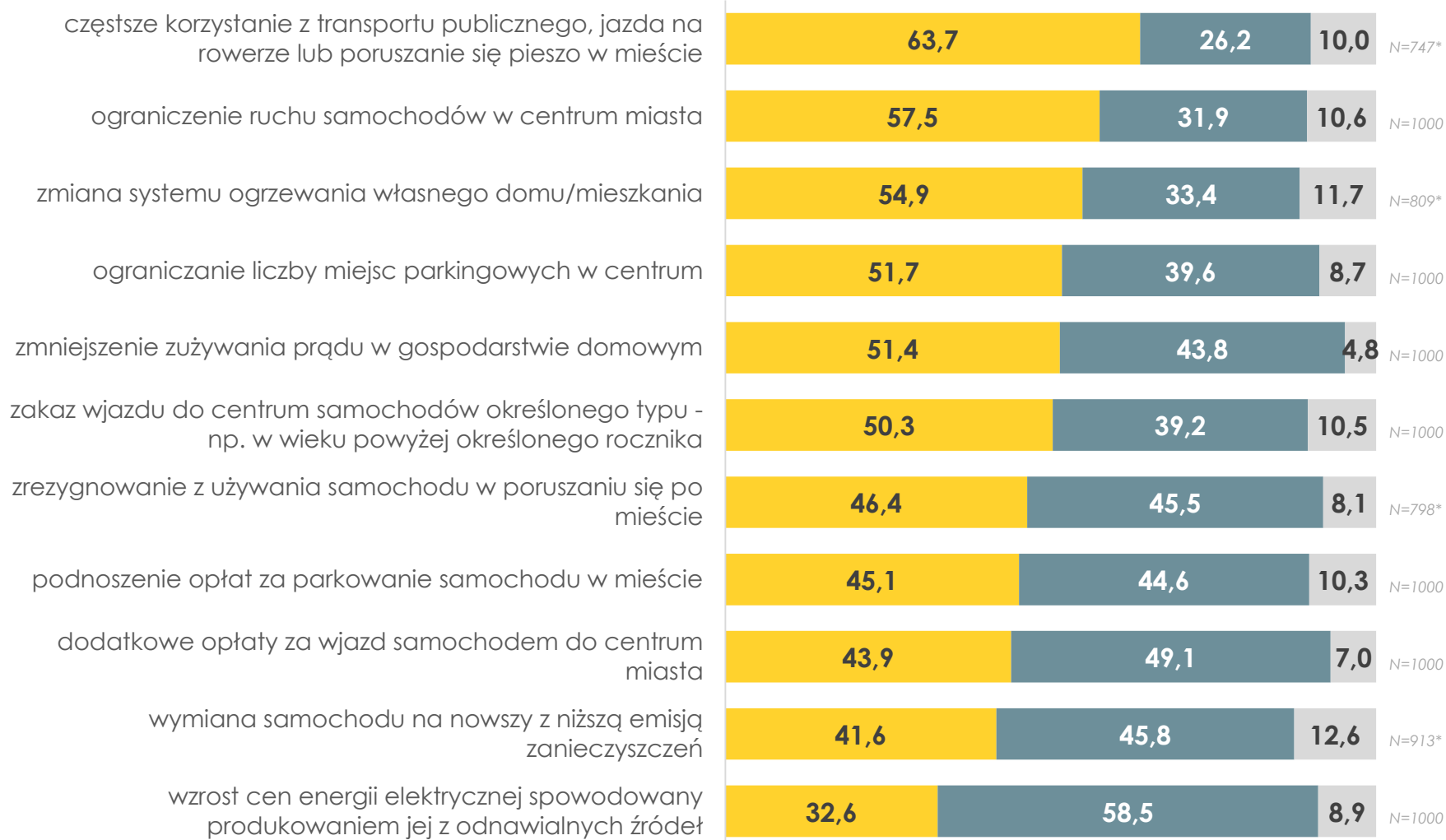

dane w %

P9. Proszę wybrać rozwiązania, które był(a)by Pan(i) skłonny(a) zrealizować/zaakceptować w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza:

Pytanie jednokrotnego wyboru w każdym itemie

■ tak ■ nie ■ nie wiem, trudno powiedzieć

dane w %

*mniejsza podstawa oprecentowania wynika z tego, że czynnik był pomijany w przypadku osób, które w pytaniu P7 zadeklarowały, że podjęły już takie działania

P9. Proszę wybrać rozwiązania, które był(a)by Pan(i) skłonny(a) zrealizować/zaakceptować w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza:

Pytanie jednokrotnego wyboru w każdym itemie

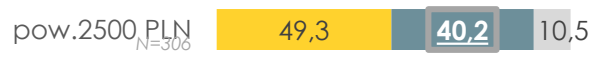
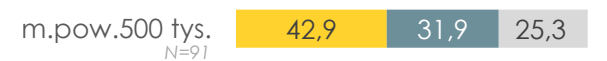
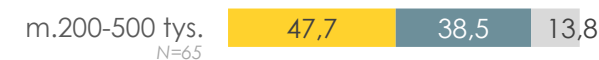
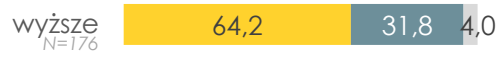
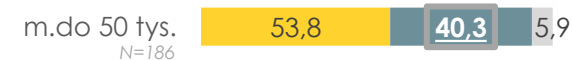
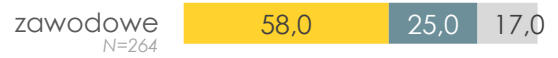
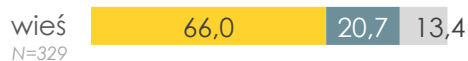
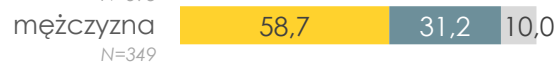
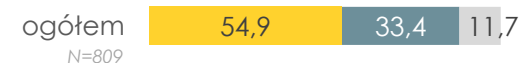
częstsze korzystanie z transportu publicznego, jazda na rowerze lub poruszanie się pieszo w mieście

ograniczenie ruchu samochodów w centrum miasta

zmiana systemu ogrzewania własnego domu/mieszkania

dane w %

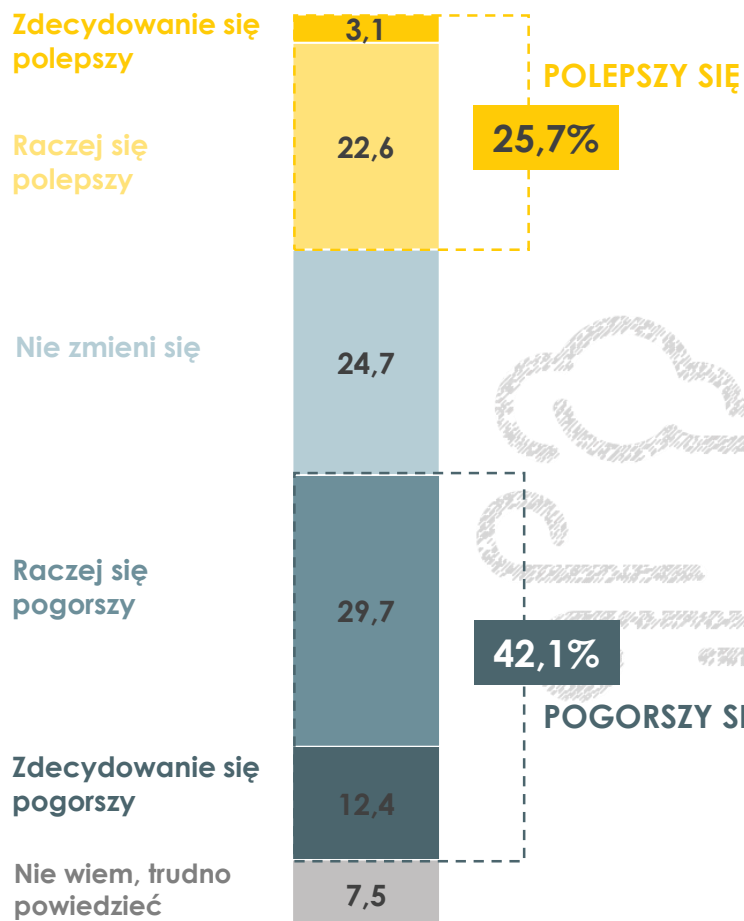
OPIS WYNIKÓW

Rozwiązania, które badani byliby skłonni zrealizować bądź zaakceptować w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza to w szczególności **częstsze korzystanie z transportu publicznego, jazda na rowerze lub poruszanie się pieszo po mieście (63,7%), ograniczenie ruchu samochodów w centrum miasta (57,5%) oraz zmiana systemu ogrzewania własnego domu/mieszkania (54,9%)**. Spośród wybranych rozwiązań, najmniej osób byłoby skłonnych zaakceptować wzrost cen energii elektrycznej spowodowany produkowaniem jej z odnawialnych źródeł. W przypadku pozostałych rozwiązań odsetek osób, które wyrażały skłonność do ich zrealizowania czy zaakceptowania wynosił od 41,7% do 51,7%.

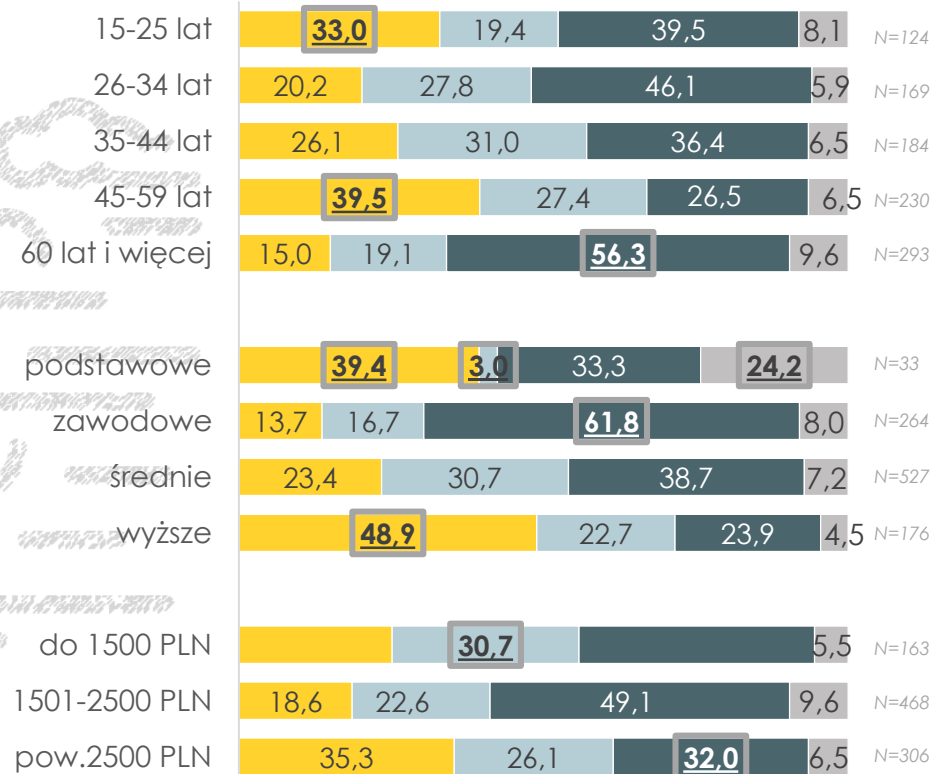
Korzystanie z transportu publicznego, jazdę na rowerze lub poruszanie się pieszo po mieście częściej byłyby skłonne zrealizować kobiety, osoby powyżej 60 roku życia oraz badani z wykształceniem zawodowym. Dodatkowo zaobserwowano, iż odsetek wskazań pozytywnych maleje wraz ze wzrostem zamożności respondentów (do 1 500 PLN 82,8% vs powyżej 2 500 PLN 56,3%) oraz wielkością zamieszkiwanego miejsca (wieś 66,0% vs miasto pow.500 tys. 57,5%). Okazuje się jednocześnie, że ograniczenie ruchu samochodów w centrum miasta częściej byłyby skłonne zaakceptować kobiety niż mężczyźni oraz osoby z wykształceniem podstawowym. Większy odsetek wskazań na rozwiązanie dotyczące zmiany systemu ogrzewania własnego domu/mieszkania również zaobserwowano wśród kobiet, a także osób z wykształceniem podstawowym i zawodowym oraz wśród osób starszych (powyżej 60 roku życia). Poza tym, odsetek wskazań malał wraz ze wzrostem liczby mieszkańców miejscowości zamieszkania (wieś – 61,3% vs miasto pow. 500 tys. mieszkańców – 42,9%).

P10. Czy uważa Pan/i, że w ciągu następnych 10 lat jakość powietrza w Polsce:

Pytanie jednokrotnego wyboru

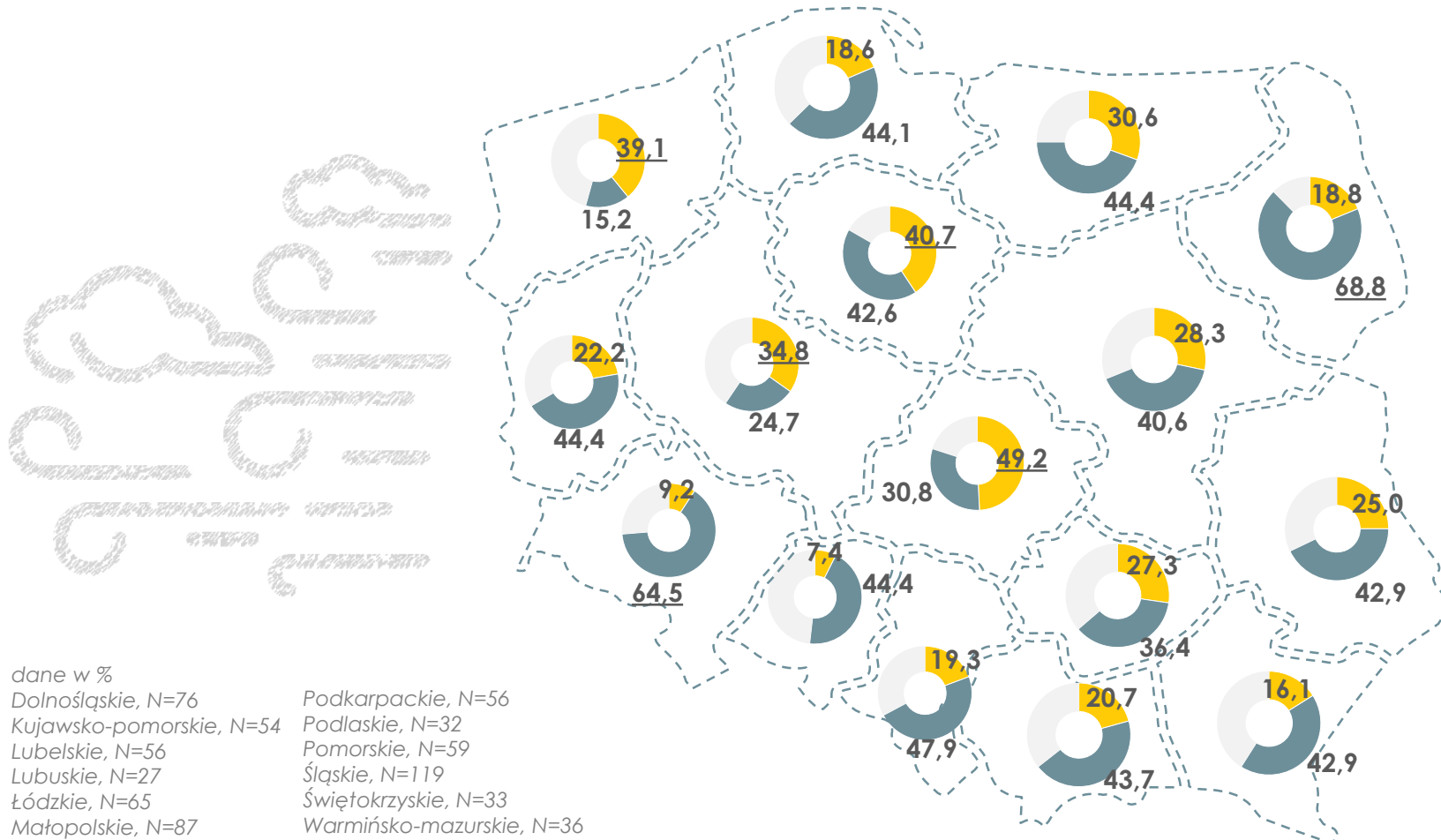
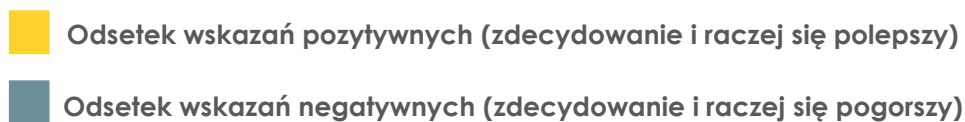
■ polepszy się
■ nie zmieni się
■ pogorszy się
■ nie wiem, trudno powiedzieć

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

P10. Czy uważa Pan/i, że w ciągu następnych 10 lat jakość powietrza w Polsce:

Pytanie jednokrotnego wyboru

dane w %

Dolnośląskie, N=76

Kujawsko-pomorskie, N=54

Lubelskie, N=56

Lubuskie, N=27

Łódzkie, N=65

Małopolskie, N=87

Mazowieckie, N=138

Opolskie, N=27

Podkarpackie, N=56

Podlaskie, N=32

Pomorskie, N=59

Śląskie, N=119

Świętokrzyskie, N=33

Warmińsko-mazurskie, N=36

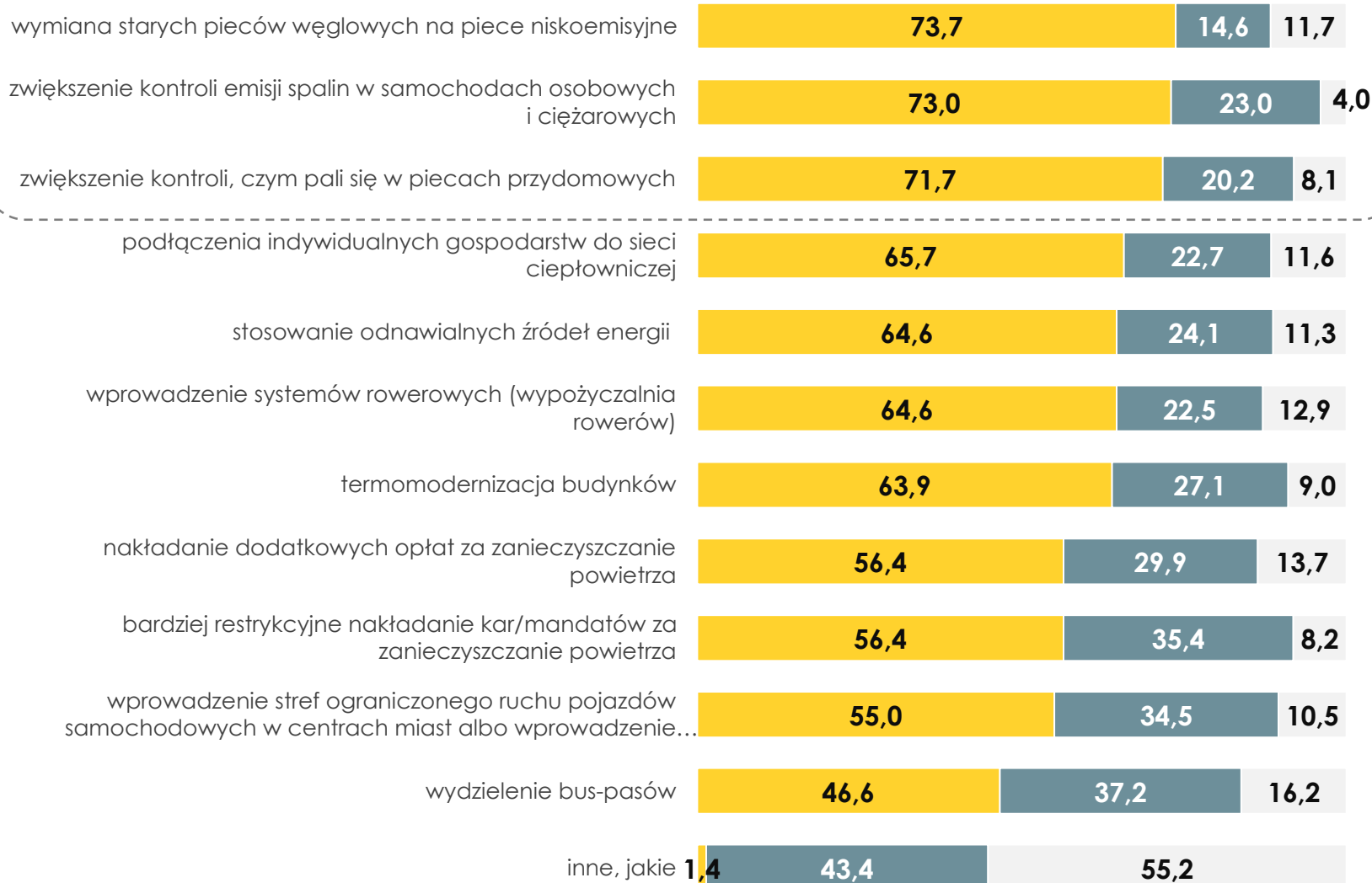
Wielkopolskie, N=89

Zachodniopomorskie, N=46

P11. Jakie Pana(i) zdaniem powinno stosować się działania w celu poprawy jakości powietrza w Polsce?

Pytanie wielokrotnego wyboru

TOP 3

dane w %
Podstawa: Polacy w wieku 15+, N=1000

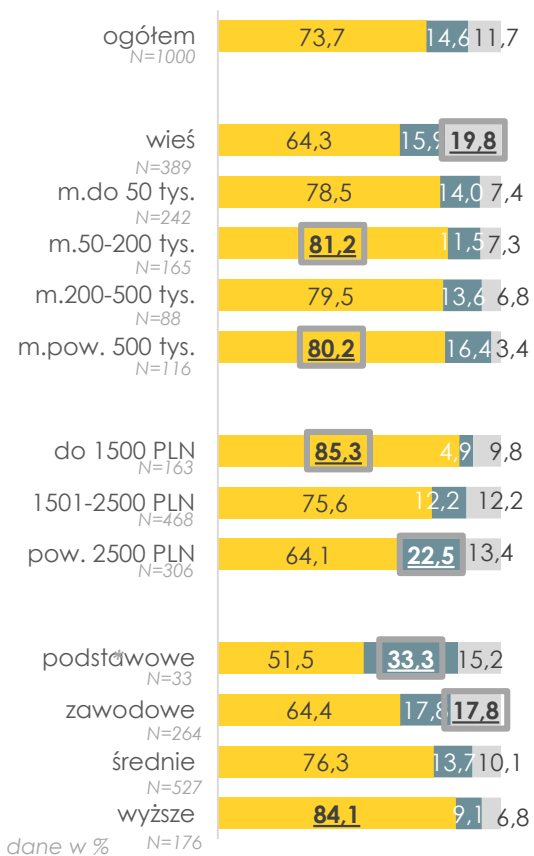
m.in. zadbanie o zieleń w miastach, zwiększenie nasadzeń drzew, dofinansowania do wymiany pieców i termomodernizacji budynków

P11. Jakie Pana(i) zdaniem powinno stosować się działania w celu poprawy jakości powietrza w Polsce?

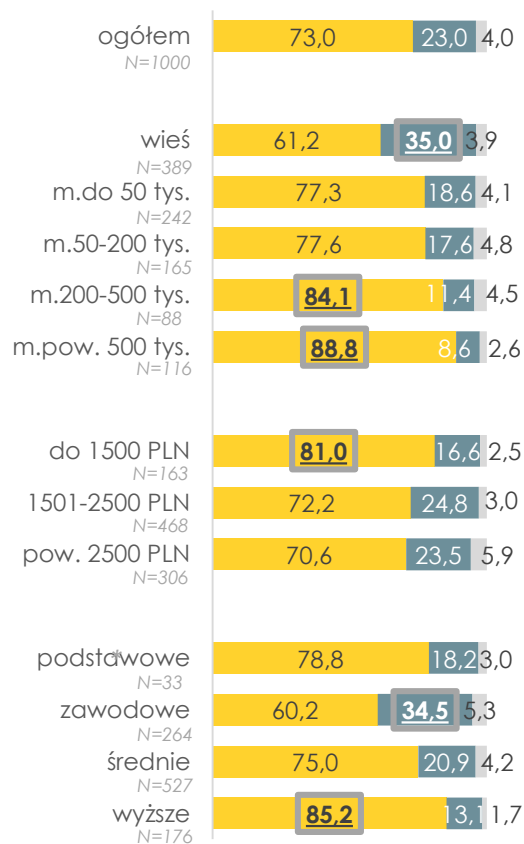
Pytanie wielokrotnego wyboru

TOP 3

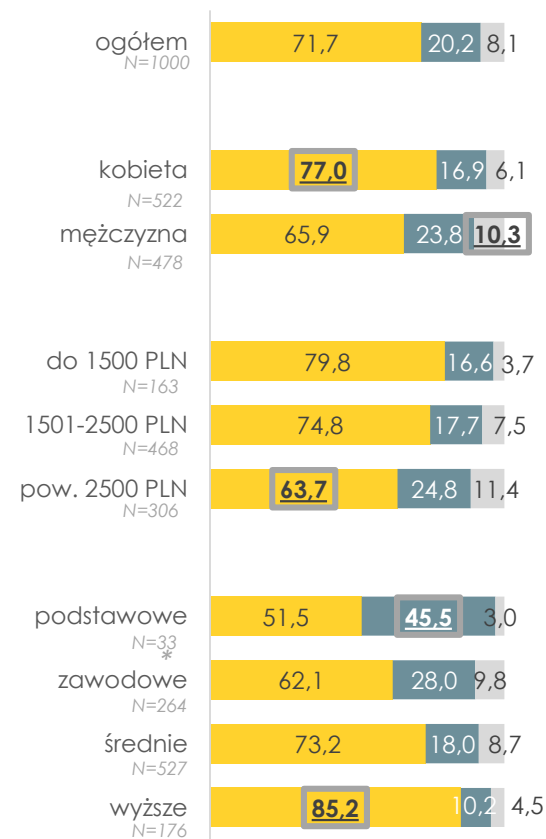
wymiana starych pieców węglowych na piece niskoemisyjne

zwiększenie kontroli emisji spalin w samochodach osobowych i ciężarowych

zwiększenie kontroli czym pali się w piecach przydomowych

OPIS WYNIKÓW

Polacy są **raczej sceptycznie** nastawieni do kwestii **poprawy jakości powietrza** w najbliższych 10 latach – ponad 40% badanych podziela opinię, że stan ten będzie ulegał pogorszeniu. Na poprawę lub zachowanie aktualnego stanu wskazało po 25% z nich.

Analizując wyniki pod względem cech społeczno-demograficznych respondentów zauważyć należy, że osoby młode (15-25 lat) i w średnim wieku (45-59 lat) nieco częściej niż pozostałe grupy wiekowe podchodzą do tej kwestii optymistycznie i mają nadzieję na poprawę. Analogiczną zależność zaobserwowano w przypadku respondentów z wykształceniem podstawowym i wyższym. Jednocześnie grupami najbardziej pesymistycznymi pod tym względem są osoby starsze (60 lat i więcej) oraz posiadające wykształcenie zawodowe. Wyniki przeanalizowano również pod kątem województwa zamieszkania respondentów – okazuje się, że przekonanie dotyczące poprawy jakości powietrza w najbliższych latach zdecydowanie częściej towarzyszy mieszkańcom województw: **kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, zachodniopomorskiego i wielkopolskiego**, niż pozostałej części kraju. Postawa negatywna w największym stopniu towarzyszy natomiast mieszkańcom województwa **podlaskiego i dolnośląskiego**.

Zdaniem badanych najważniejszymi działaniami, które powinny być stosowane w celu poprawy jakości powietrza są: **wymiana starych pieców na niskoemisyjne** (73,7% wskazań pozytywnych), **zwiększenie kontroli emisji spalin w samochodach** (73,0%) i **zwiększenie kontroli nad tym, co jest palone w piecach** (71,7%). Zaznaczyć jednocześnie należy, że prawie wszystkie zaproponowane działania uzyskały ponad połowę pozytywnych wskazań (wyjątkiem jest wydzielenie bus-pasów - 46,6% pozytywnych odpowiedzi).

OPIS WYNIKÓW

W przypadku 3 najczęstszych wskazań, odsetek odpowiedzi pozytywnych wzrastał wraz z wykształceniem respondentów, natomiast malał w odniesieniu do ich dochodu. Warto dodać, że wymianę starych pieców węglowych na niskoemisyjne częściej niż inni badani wskazywały osoby zamieszkujące miasta średnie (50-200 tys.) i duże aglomeracje (pow.500 tys.), analogicznie jak w przypadku zwiększenia kontroli czym pali się w piecach. W drugim przypadku różnice istotne statystycznie uzyskano również w odniesieniu do płci. Okazuje się, że kobiety nieco częściej postulowały za zwiększeniem kontroli czym pali się w piecach niż mężczyźni. Za zwiększeniem kontroli emisji spalin w samochodach osobowych i ciężarowych zdecydowanie najczęściej wypowiedali się natomiast mieszkańcy dużych miast (pow.200 tys.).

PODSUMOWANIE

JAKOŚĆ POWIETRZA

Polacy **największych zagrożeń dla jakości powietrza** upatrują w **emisji zanieczyszczeń z produkcji energii elektrycznej i ciepła, działalności przemysłu** oraz **emisji zanieczyszczeń z samochodów** (zarówno osobowych jak i ciężarowych). Nie bez znaczenia są również emisje zanieczyszczeń z innych krajów czy gospodarstw domowych. W przypadku skali oddziaływania różnych źródeł zanieczyszczeń na jakość powietrza na pierwszym miejscu w opinii badanych jest ogrzewanie domów, następnie emisja pojazdów i przemysł.

Jak wynika z przeprowadzonych badań w opinii Polaków **występowanie smogu zależne jest przede wszystkim od sezonu** - zjawisko to powodują głównie samochody oraz gospodarstwa domowe w porze zimowej. Znacznie rzadziej w tym zakresie wskazywano na te same czynniki, ale w sezonie letnim.

Jedynie 1/3 Polaków podejmuje działania na rzecz ochrony własnego zdrowia związane z jakością powietrza w miejscu ich zamieszkania. Zauważyć jednak należy, że są to głównie mieszkańcy dużych miast. Czynnością podejmowaną zdecydowanie najczęściej jest śledzenie komunikatów dotyczących stanu powietrza. Stosunkowo popularnym działaniem jest również ograniczanie czasu przebywania na powietrzu podczas alarmu smogowego, natomiast znacznie rzadziej Polacy decydują się na zamontowanie w domu filtrów czy noszenie maseczki.

Jak wynika z przeprowadzonego badania Polacy **raczej rzadko podejmują działania mające na celu zmniejszenie zanieczyszczeń szkodliwych dla powietrza**, a jeśli deklarują ich realizację to najczęściej w zakresie działań niskokosztowych. Najbardziej popularną formą okazuje się być **rezygnacja z poruszania się samochodem** na rzecz komunikacji miejskiej/jazdy rowerem lub chodzenia pieszo. Ponad połowa badanych, którzy zadeklarowali, iż podejmują działania na rzecz zmniejszenia emisji wskazała również na **zmianę systemu ogrzewania domu/mieszkania** oraz **wymianę sprzętu AGD/RTV** na energooszczędny. Znacznie mniej popularnymi czynnościami są te wymagające ponoszenia stosunkowo wysokich kosztów, jak np. ocieplenie domu czy kupno samochodu niskoemisyjnego. Zaznaczyć należy, że najczęstszym argumentem przeciwko podejmowaniu jakichkolwiek działań na rzecz ochrony powietrza jest opinia, iż to władze centralne lub samorządowe powinny głównie działać w tym zakresie, a nie obywatele. Niemniej jednak utrzymuje się również duży brak wiary w to, że każdy może się przyczynić do poprawy stanu powietrza w Polsce.

Polacy najbardziej przychylnie w zakresie możliwych do podjęcia działań na rzecz poprawy stanu jakości powietrza wypowiadają się o **częstszym korzystaniu z transportu publicznego/jazdy na rowerze/chodzeniu pieszo**, ale także **ograniczeniu ruchu samochodów w centrum miasta** lub nawet **wprowadzenia zakazu wjazdu na ten teren pojazdów o określonym typie** (np. powyżej konkretnego rocznika). Stosunkowo często deklarowano również skłonność do działań takich jak ograniczanie liczby miejsc parkingowych w centrach miast, zmniejszenia zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych czy zmiana systemu ogrzewania własnego domu/mieszkania.

Polacy nie mają jednoznacznej opinii na temat zmian jakości powietrza w najbliższych 10 latach. Niewiele ponad połowa z nich uważa, że obecny stan ulegnie poprawie lub pozostanie bez zmian, natomiast 40% wskazuje na pogorszenie sytuacji. Zauważyć należy, że działaniami, które powinny być w największym stopniu stosowane w celu poprawy jakości powietrza są te związane z emisją zanieczyszczeń spowodowanych **użytkowaniem samochodów** oraz **nieodpowiednim ogrzewaniem domów**. W tym zakresie badani najczęściej wskazywali na takie rozwiązania tych problemów jak: wymiana starych pieców, zwiększenie kontroli emisji spalin w samochodach oraz tego, czym pali się w piecach. Istotny odsetek wskazań dotyczył również podłączania indywidualnych gospodarstw do sieci ciepłowniczej, termomodernizacji budynków, stosowanie OZE czy wprowadzania systemów rowerów miejskich.

Dziękujemy za uwagę

Autorki raportu:

Anna Szatanowska

Kamila Kotlewska

Krzysztofa Samociuk

Małgorzata Licznerska

Redakcja raportu: Tamara Walczak-Kozłowska

DANAE

tel. +48 22 185 59 00

e-mail: biuro@danae.com.pl

Grafika użyta w raporcie pochodzi ze stron www.flaticon.com, pixabay.com.pl i unsplash.com